

“ሰላም... ለርሑቃን፣
ወሰላም ለቅሩባን”

(ኤፌ.2:17)

.....

ንሃገራዊ ዕርቀ-ሰላም

ዚጽውዕ

ሓዋርያዊ መልእክት
ካቶሊካውያን ጳጳሳት ኤርትራ

“ሰላም....ለርሑቃን፣ ወሰላም ለቅሩባን” (ኤፌ.2:17)

ጸውዒት ንሃገራዊ ዕርቀ-ሰላም

ሐዋርያዊ መልእክቲ ካቶሊካውያን ጳጳሳት ኤርትራ

Selame...Lerehuqan
Weselame Leqeruban

PEACE TO YOU WHO WERE FAR OFF,
AND TO THOSE WHO WERE NEAR.

(Ehp.2:17)

Call for National Reconciliation

Pastoral Letter of
the Catholic Bishops of Eritrea.

Easter 2019
ASMARA ERITREA

“ሰላም.... ለርሑቃን፣ ወሰላም ለቅሩባን” (ኤፌ.2:1)

ጻውዒት ንሃገራዊ ዕርቀ-ሰላም

ሓዋርያዊ መልእክቲ ካቶሊካውያን ጳጳሳት ኤርትራ

ሰላምታ

1. ፍቁራን ደቅናን፣ መላእ ሕዝብናን፣ ኩልኹም ደለይቲ ሰላምን፣ “ካብ እግዚአብሔር አባናን፣ ካብ ጎይታና ኢየሱስ ክርስቶስን ሰላምን ፍቕርን ምስ እምነት ነኣኻትኩም ይኹን”። ኢየሱስ ነቲ “ኣብ መንጎ ዝነበረ ከልካሊ መንደቕ-ጽልኢ ብምፍራስ፣ ነቶም ክልተ ዝነበሩ ሓደ ዝገበረ ሰላምና”²፣ “ብመስቀሉ ምስ ኣምላኽ” ዘተዓረቐና፣ “ነቶም ርሑቓት ዝነበሩ ሰላም ዘበሠረ”³ ንሱ እዩ። ሕጂ’ውን ነቲ ዓለም ኪህቦ ዘይኽእል ሰላሙ ዘተስፈወና ኢየሱስ፣ “ሰላሙን ጸጋኡን ምሳኻትኩም ይኹን”፣ ብዚብል ቃል ሰላምታን ምርቓን⁴ መልእክትና ንሰደልኩም።

እቲ ሞት ስዒሩ ዝተንሠኣ፣ ብትንሣኤኡ ንሰማይን ንምድርን ማለት ንሱብን ንኣምላኽን ዘተዓረቐ፣ ጎይታና ኢየሱስ ክርስቶስ ቡራኬኡ ዩፍስሰልና፣ መንፈስ ዕርቂ ዩውርደልና፣ ኣብ’ዚ እዋንዚ ትንሣኤኡ እነኹብርን እንዝከርን ዘሎና ጎይታ፣ ድሕርቲ ሥጋዊ ሞትና፣ ናይ ትንሣኤና ተስፋ ዚህበና ጥራሕ ዘይኮነስ፣ ነቲ ሕጂ ኣብ’ዚ ሕይወት’ዚ ከቢቡናን ብዝተፈላለዩ መልክዑን ኣገባብራኡን ዚፃረረናን ዘሎ ሓይሊ ክፍኣት ከም ንዕወተሉ ርግጽነት ዘጨብጠና’ውን እዩ።

መእተዊ

2. “ተፈሣሕነ ወተሐሠይነ ህየንተ መዋዕል ዘኣሕመምከነ፣ ወህየንተ ዓመት እንተ ርኢናሃ ለእኪት”⁵ መጠንቲ ዝተሓቐናዮ፣ ከምኡ’ውን ኣብ ክንድ’ታ ሕማቕ ዝረኣናላ እዋን፣ እነሆ ክንሕገስን ክንድሰትን ተረኽብና። ካብ ዝሓለፈ ወርሒ ሠነ 2018 ዓ.ም.ፈ ኣባናን ኣብ ጎረቤትና ኢትዮጵያ ብዝተፈጸመ ኣገባባት ዘሓጉስና ዘተስፈወና ብዙሕ ምልውዋጣት

¹ ኤፌ.1:2
² ኤፌ.2:14
³ ኤፌ.2:27
⁴ ገላ. 1:4
⁵ መዝ. 89/9

ርእና። ስለዚህ ሽክ “ተፈሳሽነት ወተሰራሪነት” ከንብል ግብአት አሉ። ነቲ ዘይርሳዕ ዘይረሳዕና ድማ ንልብታት ኣረስሪሱ፣ ንዚምልከቶም ወገናት ኣንቀሳቂሱ፣ ናብዚ መድረኽዚ ንዘብጸሓና፣ ነዚ ንዘርኣየና ልዑል ኣምላኽ፣ ንልዕልናኡ ዚበቅዕ ምስጋና ይብጸሓየ!! ምስ ጐረባብትና ንምትዕራቕ ትብዓትን ቁራጽነትን ከም ዝተረኸበ፣ ምስ ጐረባብቲ ሃገራት ዚፈላሊ መንደቕ ጽልኢ ከም ዝፈረሰ፣ ምስቲ ታሪኻዊ ጉዕዞና ዝማዕበለ ኣብ ውሽጢ ቤትና ዘሎ መናድቕ ፍልልይ ዚፈርሰሉ፣ ምስ ርእሰናን ምስ ኣጎዋትናን፣ ምስ ዝሓለፈ ታሪኽናን እንዕረቕሉ ዕድል ከም ዚህበና ከኣ እምነትና እዩ።

“አ! ኣምላኽ ብፈተና ኣሕለፍካና፣ ብናር ብሓዊ ከም ዚኹላዕ ብፈተና ኩላዕካና፣ብሓውን ብማይን ሓለፍና፣ ሕጂ ግና ንስኽ ናብ ራህዋ ኣውግእካና”። ሕጂ ሽክ ምሉእን ብቐዕን ራህዋ ንኹሉ ዘጠቓልልን ሰላምን ከምዚኸውን ግበረልና።

3. እዚ ኹሉ ኣብ ቅድሚ ዓይንና እናተፈጸመ፣ ኹሉቲ ቅድሚኡ ዝነበርናዮን ዝተሓቀፍናዮን እናሓሰብና፣ ሰቕ ከንብል ብርግጽ ዘይከኣልን፣ እቲ ዝተዋህበና መዝነት ዘየፍቅዶን እዩ። ነዚ ንኸንገብር ዚድርኸና ድማ ፍቕሬ ሕዝብናን፣ እቲ ኣብ ልዕሊኡ ዘሎና ሓላፍነትን ደኣምበር ካልእ ምኽንያት ኣይኮነን።

ቅድሚ ኹሉ ነቶም ኣብ ዝሓለፈ እዋናት፣ ኣብ ናይ ኰናትን ስደትን ኣብ ቤት-ማእሰርትን፣ ናይ ጨወይትን ኰነት፣ ተረኪቦም ግዳያት ዝኹኑ ኰሎምን፣ ብምኽንያቶም ሓዘንን ጓህን ዝወረዶም ስድራቤቶምን ንዝክርም ነሓሰቦም፣ እቶም ካብዚ ሕይወት እዚ ናብቲ ንየዋይ ዝሓለፉ፣ ኣብ ፈቕዶ ዶብ-ሃገራትን ምድረብዳን ባሕርታትን ኪሰግሩ ዝተቐሰፉ፣ ገሊኦም ኣውያትን ሥርዓትን ዝረኸቡ፣ ገሊ ሽክ ኣብዚኣ ነጢቦም ዘይተባህሉ ኰሎም ደቅዛ ሃገር፣ ጐይታ ሕይወትን ሞትን ዝኹኑ ኣምላኽ ኣብ ዘለዓለማዊ ታሕጓሱ ኪጽንብርም፣ ከምዚ ብዝበለ ዘይጽወርን ዘይንቡርን ጓህን ሓዘንን ተበሊዖም እህህ!! ንዚብሉ ቤተሰቦም ድማ ኣብቲ ጓሂኦምን ሥቓዮምን ምስታፍና እናገለጽና፣ ኣምላኽ ኪድብሎም ንጽሊ። እዚ ወገንዚ ፍሉይን በዳህን ዝኹኑ ክፋል ታሪኽና እዩ፣ ኪርሳዕ ዮብሉን እንተ ተባህለ ከኣ፣ ንኸይድገምን ንኸለብምን ደኣምበር፣ ኣብ ቅርንጫፍ ኣብ ሓዘን ንምንባር ኣይኮነን።

ካብ ቤትኩም ስድራቤትኩምን፣ ካብዛ ፍትውቲ ሃገርኩም ርሒቕኩም፣ ናይ ስደትን ማሕዩርን ሥቓይ ዝጸወርኩም ኰልኹም ነሓሰብኩም ኣሎና፣ ከምኡውን ኣብ ሃገርኩምን ኣባይትኹምን ኮይንኩም ንኹሉ ተጻዊርኩም፣ ነታ ተስፋኹም ሕይወት ብምግባር እናማዕዶኹም፣ ኪመጽእ ንዘለዎ ለውጢ እናተጸበኹም እትርከቡውን ኣይረሳዕናኩምን።

⁶ መዝ. 66:10-12

“ሰላም ለርሑቃን፣ ወሰላም ለቅሩባን”⁷ ከም ዚብል ቅዱስ ጳውሎስ ድማ፣ ነቶም ርሑቕን ቀረባን ዘሎኹም ኩልኹም፣ ሰላም ንምንጻልኩም፣ ኣእዳውና ንዝርገሓልኩም ልብና ነርሕወልኩም፣ እቲ ብትንሣኤኡ ንመላእ ዓለም ሰላም ዘበሠረ መስፍን ሰላም ክርስቶስ፣ ሕጂውን ሰላምኩም ይኹን።

4. እቶም ኣብ ማእሰርትን ማሕበራትን ዘሎኹም ድማ፣ እቲ ኹሉ ሥቓይ-ትኩም ኣብቲቲ፣ ሕጊ ዚሓተኩም ተመሊኡ፣ ካብ ጸልማት ናብ ብርሃን ክትወጽኡ፣ ኣብቶም ዚናፍቑኹም ስድራቤትን ኅብረተሰብን፣ መላእ ሃገርኩምን ተጸንቢርኩም ንፋስ ሰላምን ራህዋን ከተተንፍሱ፣ ዘሎና ሠናይ ትምኒት ልዑል ምዃኑ እናገለጸና፣ “እለ ውስተ ሞቅሕ ኣድገን፣ ወለኩልነ ኩን ጸወን” (ኣብ ማእሰርቲ ንዘለዉ ኣድሕን፣ ናይ ኩልና ከኣ ጸግዒ ኩን!)⁸ ብምባል ምስ ሕዝብና ኮይንና፣ በኣኹምን ምእንታኹምን ናብ ኣምላኽና ንምህለል ከምዘሎና ነፍልጠኩም፣ ብተስፋ ኸኣ በርትዑ ንብል።

ብኸልቲኡ ወገን ሃገራት፣ ኣብ ከባቢ ዶባት ንዘሎኹም ኣሃዋትን ኣኃትን እውን እቲ ፍሉይ ሃለዋትኩም እናሓሰብና ንዝክረኩም። ዘሎኹምዎ ጽንኩር ኩነታት ኣብ ግምት ብምእታው፣ ሰላምን ራህዋን ብዜምጽእ ኣገባብ፣ ኩሉ ዶባት ብዝቐልጠፈ ተሓንጺጹስ፣ ኸልቲኡ ወገን ዕለታዊ ሃለዋቱን ርክባቱን፣ ናብ ንቡር ማኅበራዊ ሕይወት ዳግም ዚምለሰሉ፣ ኣብ መንጎ ክልቲኡ ሕዝቢ ዘሎ ታሪኻዊ ዝምድና ዚሕደሰሉ መድረኽ ኪመጽእ ንጽሊ፣ እዚ ንኪኸውን እናተመነና ድማ፣ ነዚ ዜሰናኸል ዝኾነ ይኹን ስምዒታውን ወገናውን መዳይ ተወጊዱ፣ ብሰፊሕ ልቦናን ብናይ ረብሓ ሕዝቢ ቅድምናን ኪረኣ ሓደራ ንብል። ከም መጠን መራሕቲ ሃይማኖት በዚ መዳይዚ እንገብሮ እንተሎ ንምግባሩ ድሕር ከም ዘይንብል ንገልጽ። “ከም”ቲ ሰብነት ሓደ ከሎስ ብዙሃ ኣካላት ዘለዎ፣ እቲ ኣካላት ከኣ ብዙሃ ከሎስ ሓደ ሰብነት ዝኾነ”⁹ ኩልና ሓደ ስለ ዘኾንና፣ “እቲ ናትኩም ፍሥሓን ተስፋን ሓዘንን ሓጎስን፣ ናትናውን ፍሥሓን ተስፋን ሓዘንን ሓጎስን እዩ”¹⁰።

እዚ ጸሎትን ሠናይ ትምኒትን፣ ኣብቲ ናይ ሥቓይን መከራን እዋናት፣ ኣብ ልባትና ኪበላላዕ ዝጸንሐ፣ ብፍላይ ሕጂ ኣብዚ ጊዜያትዚ ጐስጉሱ ኪወጽእ ናይ ግድን ኮይኑ። ቡቲ ዝተገብረ ናይ ሰላም እማመን ስምምዕን መሠረት፣ እቲ ዝጸንሐ ጽልእን ጸብእን፣ ናይ ጐረባብቲ ምርሕሓቕን፣ ብሰላም ከም ዘብቅዕ ንዝገበሩ ወገናትን፣ ናይ ክልቲኡ ሃገራት መንግሥታትን ድማ ነመጹስ። እቲ ምስ ጐረባብትና ዝተጀመረ መደብ ሰላም፣ ናብ

⁷ ኤፌ. 2:27
⁸ ጸሎተ ኪዳን ዘነግሀ
⁹ 1ቆሮ.12:12
¹⁰ ፍሥሓን ተስፋን ቊ.1 ሰነድ ጐሌ ቫቲካን 2^ይ

ውሽጥናውን ኪሉቱሞ፣ ኩሉ ይሕለፍ ይትረፍ ተባሂሉስ፣ ስራሕን ስራሕተይናን፣ ሓናጽን ሕንጻትን፣ ሸቐጥን ንግድን...ዚብጋገሰሉ፣ ብሓፈሻኡ "ሕረስ ሓረስታይ ንገድ ነጋዳይ" ናብ ዚበሃለሉ መደብን አገባብን እቲና ክንርኢ ከአ ንምነ።

5. “ሕጂ ግና እዞም ርሑቓት ዝነበርኩም፣ ብኸርስቶስ... ቀረብኩ ም፣ ንሱ ነቲ ኣብ መንጎ ዝነበረ ናይ ጽላኢ ከልካሊ መንደቕ ብሥጋኡ ብምፍራስ ነቶም ክልተ ሓደ ዝገበረ ሰላምና እዩ።... መጺኡ ከአ ነኣኻትኩም ነቶም ርሑቓት ዝነበርኩም ሰላም ኣበሠረኩም፣ ነቶም ቀረባ ዝነበሩ ከአ ሰላም ኣበሠረኩም።”¹¹ ሓዋርያ ጳውሎስ እቲ ኣብ መንጎ ዝነበረ መንደቕ ከም ዝተኣልየ ይዛረብ። ምሳሌ ገቢሩ ዘቐርቦ ከአ መቐደስ ኣይሁድ እዩ። ኣብኡ መጋረዲ ነይሩ፣ ነቶም ኣይሁድ ዝኾኑ ካብቶም ዘይኮኑ፣ ንደቂተባዕትዮ ካብ ደቀንስትዮ፣ ነቶም ካህናት ካብቶም ክህነት ዘይብሎም ወገናት ዚፋላሊ መናድቕ ነይሩ። ኣብ ኣይሁድ ጥራሕ ዘይኮነ፣ ኣብ ግሪኻውያንውን ካብቶም ግሪኽ ዘይኮኑ በይኑ ዝባሕሪኦም በረኽይናታት [barbarians] ዚብልዎም ዚፈልዮም መንደቕ ነይሩዎም። ምእንት’ዚ ኣፈላላይ ኣብ ጥንታዊ ዓለም ጥራሕ ዝተደረተ ኣይኮነን። ፊሊፕ ጂብስ ዝተባህለ ደራሲ፣ “ጸገም ኣፈላላይ ወይ ሓጽር ፍልልይ ምግባር እናዓበየ ምምጻኡ፣ ዓለም ክትገጥም ዘለዋ ዓቢይ ብድሆ”¹² ምዃኑ የመልክት። ሎሚውን ፈላላዩን ኣጻጻፍን ሓጽራት ብዘሕሉዩ፣ ጽልእን፣ ቕርሕንትን፣ ምፍዳይ ሕነ፣ ኩናትን ሳዕቤናቱን...ኩሉ ኪጥቀስ ይከኣል።

ኣብ’ዚ ዘመናዊ ዓለም እቲ ዝዓበየ ጸገም ኮይኑ ዘሎ፣ ነዛ ብሕውነትን ብስነትን ክንነብረላ ኢሉ ኣምላኽ ዝሃበና ናይ ሓባር ቤትና ዝኾነት ዓለም፣ ብመፈላለዩ መናድቕ ስለ ዝመላእናዩ እዩ። ነዚ መናድቕዚ ኣፍሪስካ ንኹሉ ምጽንባር ብሓያላት-ዓለም ተፈቲኑ ይኸውን፣ ግና ኣይሰለጠን። ከመይ እቲ ቅዱስ ጳውሎስ “ሰላምና እዩ” ዚብሎ ክርስቶስ፣ በዚ ናይ ሰላም መልእኽቱ ንኹሉ ደላይ ሰላም ኪበጽሖ ነይርዎ። ክርስቶስ ነዚ ናይ ሰባት ፍልልያት ኣወጊዱ፣ ብፍቕር ገቢሩ ነቶም ዘይንፋቕር ዝነበርና ኣራኺቡና፣ ሕጂውን ነዚ ናይ ክርስቶስ ሰላምን ፍቕርን፣ ነዚ ዓለም ብናቱ መንገዲ ኪህቦ ዘይኸእል ሰላምን ፍቕርን ምሕረትን ብምርካብ ጥራሕ ኢና፣ ነዚ ናይ ፍልልይ መናድቕ ኣፍሪስና ሓደ ክንከውን፣ ብሓድነትን ስነትን እትልላ ሃገር ክንሓንጽ እንኸእል ብዚብል ሓሳብ፣ ነዚ “ሰላም ንርሑቓት፣ ንዝቐረቡ ከአ ሰላም” ዚብል ቃል ሓዋርያ፣ መኸፊቲ ኣፍናን፣ ኣርእስቲ ጽሑፍናን ክንገብሮ መሪጽና። ከመይ ንሕናውን በቲ ሃገራዊ መዳይ፣ ናይ’ዚ ሓፈሻዊ ሃለዎት ዓለም ኣካል ብምዃን፣ ናይ ከምዚ ዝበለ ኩነት ግዳያት ኮይንና ኢና።

¹¹ ኮሌ.2:13-17

¹² Sir Philip Gibbs; *The Cross of Peace*

ዝነበረን ዘሎን ኩነትና፤

6. “ዛ ሃገር ዘኣ እግዚአብሔር የፍቅራ እዩ”፤ ኣብ እትብል ናይ 2001 ሓዋርያዊት መልእኸቲ ካቶሊካውያን ጳጳሳት ኤርትራ ከም ዝተነጸረ፤ ኩናት “ንሕንጻትን ምዕባሊን ንድሕሪት ዚገቡትት ፈጺሙውን ዚግግት፤ ብኤኮኖሚ ጥራሕ ዘይኮነስ ማኅበራዊ ስነ-ልቦናዊ መንፈሳዊ ሰብአዊ መዳያትንውን፤ እዚ ኪበሃል ዘይከኣል ከሳራ ዜስዕብ እዩ።”¹³ እዚ ብሂል ጥራሕ ዘይኮነስ፤ ብግብሪ ዝረኣናዮ ሎሚውን ካብቲ ጽልዎኡን ሃስያኡን ከይተገላገልና እንነብር ዘሎና፤ ኣዝዩ ዘኸሰረና ድሕሪትውን ዘትረፈና ፍጻሜ እዩ።

እዛ ሃገር ዘኣ ብሰንክቲ ምእንቲ ሓርነት ዝተኸየደ ኩናት፤ ኣብ ከቢድ ማኅበረ-ሰባዊ ቅልውላው ወዲቓ። ሕይወት ኣሸሓት መንእሲያት ዝበልዕ ኩናት ኣጋጢሙ፤ ስድራቤታትን ዓዳትን ኣደዳ ስደትን ምዝንባላትን ንምዃን ዝተገደዳሉ ኩነት እውን ተፈጠሩ። ተራእዩ ዘይፈልጥ ናብ ጐረባብቲ ሃገራትን ስግር ባሕርን ዚግበር ስደትውን ኣስዲቡ። እዚ ድማ ባቲ ሓደ ንውልቀ-ሰባትን ኅብረተሰብን ዜስዕቦ ጠንቂ ከይረሳዕካ፤ ነዛ ሃገር ኬጽንታ ዝጸንሐ ሓያልን ኣዝዩ ዘሰከፍን፤ ንሓዋሩ ዘጨንቕን ተርእዮ ጥራሕ ዘይኮነስ፤ ኣቓልቦን ፍታሕን ዘይምርካብውን፤ እቲ ጉዳይ ኣዝዩ ኸቢዱ ይርከብ።

7. ብድሕሪ ሓርነት መላእ ሃገር ድማ፤ ሕዝቢ ነቲ ኣብ እንግድዳኡ ዝጸወሮ ጽንኩር ኩነታትን ኣሉታዊ ሃለባትን ደርብዩ፤ ውልቃውን ሃገራውን ሕይወቱ ዳግም ኣብ ምሕናጽ፤ ብሰላም ናይ ምንባር ባህጉን ድሌቱን ኪፍጽም ዝተንቀሳቐሱ እዋን ነበረ። ኣብተን ፈለማ ዓመታት ዝተራእዩ ሕዝባዊ ጸዕርን ትግሃትን ዘመዝገቦ ፍርያትን፤ ኣድንቕ ማኅበረሰብ ዓለም ዘስዓበሉ ኣእንተነበረ፤ እዚውን “ከም ሓቂስ ንሱ ኣይነበረን እቲ ጠንቁ”፤ ብዝተባህለ፤ ባቲ ናይ ዶብ ውግእ ተቐጽዮ ተኸጎሊፉ። ሸዑ ዘምጸኦ ኅልቀት ኣብ ቦታኡ ከሎ፤ ስደትን ምዝንባላትን ይቐጽል ኣሎ። እዚ ድማ ኹናት ዘስዓቦ ጸገም ንሰብአዊ ርክባት ኣዘናቢሉ፤ ንመላእ ባህላውን ሕንጻተሰባውን (cultural) ማኅበራውን ኣገባብን መደብን ዘፍውጽ ኮነ። ካብዚ ርኡይን ፍሉይን ዝኾነ ዘስካሕክሕ ኩነታት ቀልጢፍና ንምውጻእ፤ ብዝኾነ ይኹን ጸዕሪ ከንገላገል ዘይምፍታንናስ ስለ ምንታይ ከምዝኾነ ንሓዋሩ ታሪኽ ዘብሰሎን ዚገናጽሎን ጉዳይ እዩ።

እዚ ኣቐዲሙ ዝተጠቐሰ ኩነታት ኹሉ፤ ብሰንክቲ ናይ 1998-2000 ኩናት ኤርትራን ኢትዮጵያን ግብእ ኣቓልቦን ፍታሕን ከይረኸቡ፤ ኣስፈሊሉ ብምጽናሑ፤ እቲ ሕንጻት-

¹³ ዛ ሃገር ዘኣ እግዚአብሔር የፍቅራ እዩ፤ ሓዋርያዊ መል. ካቶሊካውያን ጳጳሳት 2001። ቀጺሉ ሓ.መ.ካ.ጳ.ኤ.

ሃገርውን ምክልካል ሃገር ብዚብል ሓሳብን መደብን ተጐላቢቡ። እቲ ብናይ ኣልጄርስ ውዕል ሰላም ዝተዛዘመ፣ እም “ኣይኮናት ኣይሰላም” ዝተባህለ ሃለባትውን ብዓይኒ ሓቂ ኪረኣ ከሎስ፣ ንፖሊቲካውን ኤኮኖሚያውን ማኅበረሰባውን ኮነታት ሃገር፣ ናብ ዝኸፈአን ዝበአሰን ዘውደቐ እዩ።

8. ንቕድሚት ዘይምስጓም ማለት፡ ንድሕሪት ምስ ምምላስ ጥራሕዩ ኪቐጽር፣ ስለዚ ከኣ ንቕድሚት ገጹ ዘይሰጐም ኅብረተሰብ ድሕሪት ዝተረፈ እዩ። ለውጢ ከርኢ ዘይከኣለ ማለት እዩ። እዚ ከምዚ ዝበለ ሃለባት ድማ፣ ነቲ ደላይ ለውጥን ስጉምን ዝኾነ መንእሰይ ወለዶ፣ ኣብ ተስፋ ቐርጻት ከውድቐ ይርከብ፣ ስለዚ ከኣ ናብ ካልእ ከማዕዱ እንተተረኸበ ዘገርም ኣይኮነን። ብፍላይ ናይ መንእሰያትና ወደም ጓሎም ኮነታት ኣዝዩ ኣሰካፊ ናብ ዝኾነ ተርእዮ ኣቢሉ ይኸይድ ከምዘሎ ግልጺ እዩ። ንዓለም ምሉእ ዘዛርብን፣ ናይ ኤርትራውያን መለላዩን ኮይኑ ዘሎ ጉዳይ ስደትን ፍልሰትንውን በዚ ኮነታትዚ ተበጊሱ፣ ዚግባእ ኣቐልጦን እዋናዊ ፍታሕን ብዘይ ምርካቡ፣ ሕጂ ይኹን ኣብ መጻኢ እቲ ጠንቁ ዚበሃል እንተዚእለውን፣ ናብ ሕዳር ሕማም ገጹ ስለ ዘድሃበልና፣ ብሓጺሩ ዚለቀልና ኣይመስልን።

ኣብ ወጻኢ ሃገራት ከይኖም፣ ብትምህርትን ብሃብትን ብኻልእ ሰብኣዊ ትሕድርትን ዝሰጐሙኳ እንተለዉ፣ ብመሠረቱ ንሰብኣውነትን ንምዕሩግ ዜግነትን ኣብ ዘዋርድ ኮነታት ምውዳቕውን ኣሎ። ብዘይ ሃገር የልቦን ክብረት ይበሃል፣ ብዘይ ሕዝቢኽ ደኣ ሃገር ወይ ክብረት ኣሎ ድዩ? ነዚ ኣብ ቅድሚ ዓይንና ዚኸውን ዘሎን፣ ንሓዋሩ ዘምጸኦ ጠንቁን ምርዳኦ እንስእን ኣይመስለናን¹⁴።

ብሓጺሩ ኣብ ውሽጥን ወጻኢን ዚነበር ሕዝብና ኣብ ሥቓይ፣ እም ንውሽጡን ንመላእ መንፈሱን ኣብ ዚርብሽ ሃለባት ይርከብ ከም ዘሎ ፍሉጥ እዩ፣ ናይዚ ሃለባትዚ ቀንዲ ግዳያት መንእሰያት፣ ኣዴታት፣ ሕፃናት እዮም፣ ብዓቢኡ ስድራቤት ተሃስያ ጥራሕ ዘይኮነስ፣ ዓንዩ እንተ ተባህለውን ምግናን ኣይኮነን። ስድራቤት ዝዓነወሉ፣ ሃገር ከም ሃገር ኪቐውም፣ ሕዝቢ ከም ሕዝቢ መንነቱ ኪዕቅብ ዘይኸእለሉ ኮነት እዩ ዚፍጠር።

ብሓፈሻ ኪረኣ ከሎ፣ እቲ ሓርነታዊ ቃልስን መስርሕ ረፈረንደምን፣ ምእዋጅ ሃገራዊ ናጽነትን፣ ብናይ ጊዜ ቕደም-ተኸተልን ብስነሥርዓታዊ ኣገባቡን ይፈጸምምበር፣ ዳርጋ ካብ ሓደ ምእተ-ዓመት ኣቢሉ ክሳብ ለይቲ ሎሚ ሕዝብና ቅሳነት ከይረኸበ፣ ኣብ'ቲ ኪበጽሖ ዘለዎ ሥሩዕ መድረኽ ሃገርነት [Nationhood/ Statehood] ከይደየበ፣ ኣብ ንቡርን ምዕሩግን

¹⁴ ሓውሻ ኣበይ ኣሎ? (ቅ፡23 ረእ) ሓ.መ.ካ.ጳ.ኤ. 2014፣

አገባብ ከይዳለበ፣ ከምኡ ኢሉ መልከውን መሥርዑን እናለዋወጠ ብዚመጽእ መደባትን፣ ብዘይ ረግእ ኅብረተሰባዊ ሃላዎትን፣ ብኣደዳ ስደትን ዚሓልፍ ዘሎ ሕዝቢ እዩ፣ መኣስ ኮንዩ ዚሓልፈሉ? ዘየብል ኣይኮነን።

ነፍስወከፍ ሰብን ቤተሰብን [ሰድራቤትን] መንእሰይን ቍሱል እንተደኣ ኹይኑ፣ መላእ ኅብረተሰብና ሕዝብና እውን ቍሱል ሕዝቢ እዩ። እቲ ዝርዝር ምቕጻል፣ ንሕጂ ኣውራ ዚግድሰና ግን፣ ከምዚ ካብ ዝበለ ኩነት ብኸመይስ ብኸመይ እዩ ኪውጻእ ዚከኣል? ብኸመይ እዩ እቲ ቍስሊ ኪሓዊ ዚኸእል? እቲ ግድል ከምዘሎ ተኣሚንካ ምግጣሙ ደኣምበር፣ ናብ ካልእ ጥራሕ ምጽጋዑ፣ ብተኣምራዊ ኣገባብ ኪውገደልካ ምጽግዩ፣ ዝገደደ ድማ የልቦን ብምባል ርእሻኻ ምትዕብኻው፣ ነቲ ዕሽነትካ ጋህዲ ምውጻእ ጥራሕ እዩ። ስለዚ ካብ ዘሎናዮ ሃላዎት ምውጻእ፣ ለውጢ ምምጻእ ከም ዜድሊ ኣብ ሕቶ ዚኣቱ ኣይኮነን።

ካብ'ዚ ኹሉስ፡ ብኸመይ ንውጻእ?

9. ክልተ ዓመት ንዘቑጽረ ኩናት ኢትዮጵያን ኤርትራን ንምዝዛም፣ ኣብ ኣልጄርስ ኣብ ዝተገብረ ሥነስርዓት ምፍርራም ፕረዚደንት ኣቶ ኢሳይያስ ኣፈወርቂ ዘሰምዖም ቃል፡- “ናይ ግጭትን ጽልእን ምዕራፍ ኪዕጸ፣ ነቲ ዝሓለፈ ረሲዕና ድማ ኃው ንዝኾነ ክልቲኡ ሕዝብና ዚኸውን ናይ ሰላምን ተስፋን መጻኢ ዕድል ከነማዕዱ”¹⁵ ዚብል እዩ። እዚ ቃላት'ዚ እንታይዮ መልእኸቱ እንተበልና፣ ኣብ ነባርን ቀጻልን ጽልእን ቅርሕንትን ኪነብር ዝተኹነን ሕዝቢ ኪኸውን ከምዘይብሉ፣ ብዝቐልጠፈ ካብ'ዚ ኩነት'ዚ ኪወጽእ ከም ዘለዎን ዚእምት ተስፋ ዚህብ እዩ። ምእንትዚ እቲ ዘዩርብሓናን ዝሃሰየናን ዝሓለፈ ታሪኽ ተዓጽዮስ፣ ደላይ ሠናይን ሰላምን ዘበለ ኹሉ ዚምነዮ ብሩህ መጻኢ ንምጭባጥ፣ እንታይ ምግባር የሓይሽ? ካብ'ዚ ኩነት'ዚ በየን ይወጻእ? ክንብል የድሊ፣ ዝሓለፈ ዛዘምካ ንምዕጻው፣ እቲ ቐንዲ መጋበሪ፣ ዕርቅን ምሕረትን እዩ። ነዚ ከይፈጸምካ ወይ በዚ ከይሓለፍካ ከኣ ናብ'ቲ እተማዕድዎ ክትበጽሕን፣ ነቲ ዚድለ ክትጭብጥን ዘይከኣል ምዃኑ ብሩህ እዩ።

መራሒ ደቡብ ኣፍሪቃ ዝነበሩ ኔልሰን ማንዴላ፣ ብ1994 ጊዜ “ኣፓርታይድ”¹⁶ ኣብቂዑ፡ ሃገሮም ናብ ሓዲሽ መድረኽ ኣብ ዝኣተወትሉ እዋን፣ ነቲ ሓዲሽ መድረኽ ኣመልኪቶም ኣብ ዝሃብዎ መሪሕ ቃል፡- “ቍስልታት ዚፍወሰሉ ግዜኡ፣ ነቲ ዚፈላልዩና ጋግ

¹⁵ ካብ 1998 ጀሚሩ ንዝተኸየደ ኩናት ኤርትራን ኢትዮጵያን ንምዝዛም፣ ኣብ ኣልጄርስ ኣብ ዝተገብረ ሥነስርዓት ምፍርራም (13 ታኅ 2000 ዓ.ም.ፈ.)
¹⁶ “ኣፓርታይድ” ማለት ቅድሚ ሓይለዎ ዓመታት ኣብ ደቡብ ኣፍሪቃ ብሓይሊ ነጊሡ ዝነበረ፣ ኣብ ልዕሊ 'ቲ ዚበዝሕ ጸሊም ሕዝቢ ዝወረደ ናይ ውሑዳት ጸዓዩ መግዛእትን ጨቋኒ ሥርዓትን እዩ።

አልገባና እንራኸበሉ እዋኑ በጸሐፊው እየፈጸመ ናይ ሕንጻትን ሕውዋትን ግዜ አርኪቡና አሎ”¹⁷ ዚብል እዩ። ዘመዛዘን ኅሊና፡ ዘስተውዕል ልቦና ዘለዎ ኩሉ ተገንዚብዎ ከምዘሎ ኸኣ፡ ነኣናውን ምስ ጐረቤት ጥራሕ ዘይኮነ፣ ኣብ ውሽጥናውን ናይ ሕንጻትን ሕውዋትን ሓዲሽ እዋንዮ አርኪቡና ዘሎ፣ ስለዚ ንናይ ግዜኡን እዋኑን ጸውዒት ወይ ጠሉብ ጽን ኢልካ ምስማዕ፣ ናብ ተግባርውን ምሕላፍ ዮድሊ። ካብ ወገን መራሕትን ላዕለዎት ሰበሥልጣንን ኣትሒዝካ፣ ኣብ ዝባን ኩልና፣ ኣብ ዝባንዚ ህልው ወለዶ ዘሎ ኃላፍነት እዩ።

10. እዚ ቕድስታትን ናይ ጽልኢ ሃለዎትን ንኸይቅጽል፡ ካብኡ ፈጸምካ ንምውጻእ እንታይ ምግባር የሓይሽ? ብድብድቡዶ ምርሳዎ?” ኸትርስዎ እንተ ደለኻኸ ይርሳዕዶ? ብዋጋቲ ዝሓለፈ ነቲ ዚመጽእ ሕይወት ዚሓንጽ፣ ኣብ ሓቅን ዕርቅን ዝተመሥረተ መደብ ጥራሕዮ ንምርሳዕ-ዜኸእለካ፣ ብሓጺሩ “መረስዕ” ወይ “መተካእታ” የድልየካ። ነዚ ዘረስዕ ወይ ዘረስርስ ድማ ሰፊሕ ሠረትን ጥልቀትን ዘለዎ መደብ ዕርቅን ምሕረትን ምስ እነካይድ ጥራሕ እዩ። ብደረጃ ሃገርን መንግሥትን ሕዝብን ዚካየድ መደብ ዕርቁ ከንቀሳቕሹ ብግዲ ከድልየና እዩ። ነዚ ብዘርኢ ኣብታ ኣቕዲምና ዝጠቐስናዮ ናይ 2001 መልእኸቲ ዝተባህለ ኣሎ፣ “ሓፈሻዊ ናይ ዕርቅን ምሕረትን መንፈስ ከነማዕብል የድሊ። ካብቲ ባሕርያውን ክርስትያናውን መዕቢያና ከም ንግንዘቦ እቲ ምሕረት ዚገብር ዕዉት እዩ”¹⁸፣ ኣብ ወገን መንግሥቲ ጥራሕ ዘይኮነ፣ ብወገን ዓቢይቲ ዓድን መራሕቲ ሃይማኖትን ዕቱብ ኣቓልቦ ኪግበረሉ፣ እቲ ተጀሚሩ ዘሎ መደባት ከኣ፣ ከምዚ ኣብ ቀረባ ዝረኣናዮ፡ ብስክፍታታትን ብሃንደባታውን ተለዋዋጥን ውሳኔታት ዝተሰነዩ ዘይኮነስ፣ ርግጽነትን ግልጽነትን ኣርሒቕካ ምጥማትን ብዘለዎ ኣገባብ ኪቕጽለልና ሓደራ ንብል።

11. ዕርቁ እቲ ምስ ጸላኢኻ ጥራሕ ዚፍጸም ኣይኮነን፤¹⁹ ምስ ርእስናውን ከንዕረቕ ኣሎና፣ ኅብረተሰብናውን እንተኾነ ዓሚቕን ሰፊሕን ናይ ዕርቅን ምምሕራርን ምውህሃድን መንፈስ ኪለብስ የድልየና። ዝተፈልየ ኣረኣኢዮ ምስ ዘለዎም ወገናትን ጉጅለታትንውን፣ ናይ ዕርቅን ስኒትን መደብ ንምዝርጋሕ ዚከኣል ዘበለ ኪግበር የድሊ። “ሓደ ሕዝብን ሓደ ልብን” ዚብል መርሕውን፣ ንጣዕሚ ዘረባ ዘይኮነስ፣ ብግብሪ ምእንቲ ኪረኣ፣ “ንሕና/ንሳቶም” ዚብል መንፈስ ሓዲግካ፣ ኩሉ ኣባል ኅብረተሰብን ወድ-ሃገርን ዚወሃሃደሉ ኩነት ኪፍጠር ግቡእ እዩ፣ እንተዘይኮነ “ንሓድሕዳ እትፈላለ ሹላ መንግሥቲ ትወድቕ፣ ንሓድሕዳ እትፈላለ ከተማ

¹⁷ *The time for the healing of the wounds has come. The moment to bridge the chasms that divide us has come. The time to build is upon us.*
¹⁸ ማቴ.5፡7 ረኦ
¹⁹ ነዛ ሃገርዚኣ እግዚአብሔር የፍቅራ እዩ፣ ቍ.17

ወይ ቤት-ውን አይትቸውምን እያ።”²⁰ ዚብል ቃል ወንጌልን፣ ናይ ባሕርያዊ ትዕዛብቲ ፍርድን ከምዘሎ ዘይምርሳዕ።

ስሙይን ውሩይን አፍሪቃዊ ክዋመ ንክሩማህ²¹ ድማ ንአፍሪቃውያን ኪምዕዱ ከለዉ። “እንተ ሠሚርናን እንተ ሓቢርናን ብርቱዓት ኢና፣ እንተ ተመቓቐልና ከአ ድኹማት ኢና፣ ዝሠመረት አፍሪቃ ኣብ ዓለም ናይ ሓደ ዓቢይ ሓይሊ ሠናይ ትእምርት ምዃና ዘይተርፍ እዩ” ይብሉ። ኣብ ግዳምን ውሽጥን ዘሎ ሕዝብናምበኣር ፣ እዚ ዝምሳሉን እቲ ዝባህሉን ወገን፣ ኩሉ ሠሚሩ ኪወሃሃድ ከሎ፣ ንናይ ሓባር ጸላኢና ድኽነትን ድንቀርናን፣ ንፍቅርቲ ሃገርና ንዚብድህ ንዝኾነ ጸገምን ጸብእን ዜሸንፈሉ ኃይሊ ኪረከብ፣ ናብ ምሉእ ቅዋማዊ ሥርዓትን፣ ዶቡን ወደቡን ናብ ዘረጋገጸ ደረጃ ሃገርነትን፣ ናብ ምሉእ ርግኣትን፣ ንቡር ሰላማዊ ኩነትን ኪበጽሕ ምዃኑ ይረአየና።

ብዓቢኡ ኣጸቢቕና ክንርድኦ ዘሎና፣ ነገራት ጽቡቕ ከም ዘየሎ እዩ፣ ስለዚ ኹኣ ናይ ሕዝብና ወይ ናይ ሃገርና ህልውና ውሕስነት ኪረከብ እንተደኣ ኹይኑ፣ ዕርቅን ምሕረትን ዝሠረቱ መደብ ሰላም ክንሕዝ ከም ዚግባእ እዩ። ብሓጺሩ እቲ ብሓንሳብ ዝበቐለ፣ ካብዛ ሓላል ምድሪ ዝፈልፈለ፣ ብሓንሳብ እንተማዕበለ እዩ ዜምዕረሉ፣ ስለዚ ከም ሃገርን ሕዝብን መጠን፣ “ምእንቲ ከይንጠፍእ፣ ዕርቅን ምሕረትን ነምጽእ” እዩ ዚበሃል ዘሎ። ፈቲና ጸሊእና ፍርዲ ታሪኽ ብርግጽ ኣብ ልዕሊና፣ ወይ ብዕርቅን ምሕረትን ሓሊፍና፣ ሕውነትን ሓድነትን ኣደልዲልና ብሓንሳብ ምንባር ክንመሃርን ብዝበለጸ ክንተርርን ኢና፣ ወይ ከአ ነዚ ብዘይምግባርም ናይ ዝጠፍኡ ዓያሹ ኣብነትን “መስሓቕ ሸራፋትን” ኹንከውን ማለት እዩ።

12. ኩሉ ርኢናዮ፣ ኩነትና ምስ ናይ ካልእውን ኣነጻጻርናዮ፣ ብርህትን ምዕብልትን መጻኢት ኤርትራ ክንርኢ እንተደኣ ኮይንና፣ ኩልና ኤርትራውያን ብሓባር ክንሰርሕ ኣሎና። ብሓባር ንምስራሕ ድማ ዕርቅን ምሕረትን ዳግማይ ውህደትን ከነካይድ የድሊ፣ እዚ ዕርቅዚ ቀንዲ ሕመረቱ ሓድሕዳዊ ምሕረትን ይቕረታን እንኪ ኹውን፣ ኣብ ጽኑዕን ብርቱዕን መሠረት ሓቅን ፍትሕን፣ መሰልን ናጽነትን ዝተሓንጸ ኪኹውን ከአ ግድን እዩ።

ስለዚ ካብ ዘሎናዮ ማኅበረሰባውን ፖሊቲካውን ቅልውላው ክንወጽእ፣ ናብ ብሩህ መጻኢ ገጽና ክንስጉም እንተኹይንና፣ ክቡርን ምዕሩግን መውጽኢና ወይ ፈውስና ኪበሃል ዚከኣል፣ ኩሉ ወገን ተዓዋቲ ኮይኑ ዚርከበሉ መደብ ዕርቂ እንኪፍጸም፣ ሓደ ዚውገነሉ እቲ

²⁰ ሉቃ. 11:17፣ ማቴ. 12:25

²¹ “ክዋመ ንክሩማህ” ማለት ናይታ ናጻ ዝኾነት ምዕራብ ኣፍሪቃዊት ሃገር ኃና ፈለማ መራሕን፣ ኣብ ጉዳይ ኣፍሪቃዊ መንነትን ርእዮትን [Pan-Africanist] ዕዙዝ ቦታ ዝነበሮም እዮም።

ካልእ ዚሕቆፈሉ፣ ገለ ዚረብሓሉ ገለ ኸአዚግለለሉ ዘይኮነስ፣ ብሓንሳብ ኾይንካ ናይ ዝሓለፈን ዚመጽእን ኃላፍነት ተሸኪምካ፣ ተመሓሒርካን ተወሃሂድካን እትስጉመሉ መደብ እዩ። እዚ ከምዚ ዝበለ መደብ፣ ዚከአል ጥራሕ ዘይኮነስ ግዴታ እውን እዩ። እቲ ሠናይ ነገሩ ድማ፣ እዚ እቲ ኡንኮ መንገዲ ኣምላኽ፣ ድላይ ኣምላኽ ዚግለጸሉ፣ ኩሉ ኤርትራዊ ኸአ ዚረብሓሉ ኣገባብ ምጳኑ እዩ።

ብሓጺሩ ኣምላኽ ነዛ ዘፍቅራ ሃገርን ንሕዝቡን ዘለዎ መደቡ “መደብ ዕርቀ-ሰላም” ስለዝኾነ፣ ኦ! ሕዝቢ ኤርትራ ንሰላምን ዕርቅን፣ ንሓድነትን ስኒትን ብኹሉ ልብኻ ድለያ፣ ርኽባ፣ ሰዓባ እውን!! ስለዚ ካብ ድቃስ እትበራብረሉ እዎን ሕጂ እዩ።²² ተንሥእ! ንዝሓለፈ ኹሉ ብዕርቀ-ሰላም ዛዘምካ፣ ንቕድሚት ጠምት፣ እትኸተሎ መንገዲ ፈሊኽ ብስኒትን ሰላምን ስጉም። ኣብ ዝሓለፈ ምእተዓመት ዘጋጠመካ፣ እቲ ቀንዲ ግድልካን ብድሆኻን፣ ብዕርቀ-ሰላም ኪብጻሕ ዝነበሮ ሥምረትን ሓድነትን እዩ።

ኣገባብ ዕርቀ-ሰላም

13. ኣድላዩነት ዕርቀ-ሰላም ካብ'ቲ ህልው ኩነታትና ዚውለድ እዩ። ጊዜ ዝበልዐን፣ ነኣናውን ዚበልዓና ዘሎ ጸገማት ሒዝና እንነብር ኅብረተሰብ ኢና። ከም ውልቀሰባት ከም ስድራቤታት፣ ከም ሕዝብን ሃገርን ንዚህልወና ጸገማት፣ ምኽንያቱ ወይ መሠረቱ ክንደልየሉ ባህርያዊ እዩ፣ ስለዚ ከኣ ብሰንኪ እገሌ ምባል ስለ ዘይተርፍ፣ በዚ ምኽንያት'ዚ ኣብ ጽልእን ኣብ ድጉል ቂምን ቅርሕንን ፍልልያትን ምንባር ኣይግባእን። ኣብ ኅብረተሰብን ሃገርን ሰላምን ህድኣትን ኪነግሥ እንተተደልዩ ድማ ቅድሚ ኹሉ መደብ ዕርቂ ኪፍጸም ኣለዎ። ናይ ዕርቂ መፍትሕን ፈላሚ ስጉምን ድማ ምሕረት እዩ። ማለት ምሕረት ምሃብን ምሕረት ምቕባልን እዩ። ምእንት'ዚ ናይ ሰላምን ፍትሕን ርግኣትን መድረኽ ኪመጽእ እንተ ተደልዩ፣ ነዚ መንገዲ ዕርቂ ምስ ከድካዮ፣ ምስ ደኽምካዮ ጥራሕ እዩ። በዚ ጉዳይ ዕርቂ ዝመጽእ፣ ኣብ ኅብረተሰብናን ዝሓለፈ ባህልናን ሃብታም ዝኾነ ተመክሮ ከም ዘሎና ክንዝክር የድሊ።

ቀዳሞትና ንዝኾነ ይኹን ዘጓንፍ እምባጻሮ ብኸመይ የደቅሰዎ? ንዝጸልእዎን ንዝፈርሕዎን ኣሕቂቆም፣ ወይ ከኣ ካብ ሃገር ኣልቂቆም ዲዮም? ነቶም ዝበደሉ ብዘይ ንሕስዮ ቀጺዎም፣ ብኹሉ መዳይ ኣጥቂዎም፣ ዓዲምን ሰበምን ከም ዚጸልኡ ብምግባር ዲዮም? ምሕረት ዝባበየ መድኃኒት ምጳኑ፣ ነቲ ዚምሕርን ዚመሓርን ከም ዚፍውስ ረሲዎም፣ ዕርቀ-

²² ኤፌ.5:14 ሮሜ 13:11-14 ረአ

ሰላም ንኹሉ ዓወት ምዃኑ ዘንጊዎም ድዮም? ናይ ዓደቦና አገባብ ብርግጽ ተጻይ'ዚ ኹሉ እዩ፣ ኣብ ባይቶ ዓደቦ ሓደ ሰብ፣ በዓል በይኑ ሓሳብ ወይ ርእይቶ ኹይኑ'ኳ እንተተረኸበ፣ ለባማት ለሚኖም ምስ ኣሕዋት ኣሥሚሮም፣ ንዝበደለን ዝተበደለን ኣመሓራርም፣ ዘመን ብዘይሰዕሮ መድኃኒት ይፍውሱን ይፍውሱን ከም ዝነበሩ ኢና እንርኢ። እዚ ካብ ውሽጣዊ ምሕረትን ሥምረትን ዚመጽእ ሓይልን ብርታዐን፣ ነቲ ብዋሕዶም ዚስከፉሉ ድኹም ጎድኒ ከምዝሸፈነሎም ከኣ ርኡይ እዩ።

ዝሓለፈ ጉዕዞ ብዕርቂ ዛዚምካ ንቕድሚት ምጥማት፣ ነኣና ሓዲሽ ነገር ከም ዘይኮነ፣ ዚከኣል'ውን ምዃኑ ክንፈልጥ ይግባእ። ነቲ ኣብ መንጎ ውልቀሰባትን ጉጅለ-ታትን እነዘውትሮ፣ ብኣምላኽ ዝተዓደልናዮ ባህርያዊ ህያብ ዕርቅን ምሕረትን፣ ኣብ'ቲ ሃገራዊ ጉዳይ ዘይነውዕለሉ ዝኾነ ይኹን ምኽንያት የልቦን። ዝኾነ ይኹን ባእስን ኣምባጻሮን ኣብ ዝበጽሐ ይብጻሕ፣ ክንድ ዝጠፈኦ ይጥፋእ፣ ኣብ መወዳእታኡ ብመደብ ዕርቅን ምሕረትን ከም ዚዛዘም ዘካትዕ ኣይኮነን።

14. ኩሉ ጊዜ ናብ ታሪኽ ተመሊስካ ምርኣይ ዚመስልዎ የለን፣ ወይ ድማ ኣብ ከባቢኻ ይፍጸም ንዘሎ ወይ ድሮ ንዝተፈጸመ ምዕዛብ ኣድላዩ እዩ። በዚ ዝመጽኦ ኸኣ ከም እኒ ደቡብ ኣፍሪቃ ዝበላ ሃገራት ዚህባና ኣብነት ወይ ትምህርቲ ኣሎ፣ ብኹሉ ዓይነቱን ኩነቱን ምስ'ቲ ናይ ደቡብ ኣፍሪቃ ዚመዓራረ'ኳ እንተ ዘይብልና፣ ጸገም ግን ኣሎና፣ ክንሓብኦ ኸኣ ኣይንክእልን። ከመይሲ ዝኾነ ይኹን ፍጻሜ ትምህርትን ኣብነትን ኣለዎ። እዛ ዝተጠቐሰት ሃገር፣ እዚ ኪበሃል ዘይከኣል ግፍዒ ዝተፈጸመላ፣ ኣብ ሥልጣን ዝነበሩ ውሑዳት ወገናት፣ ኣብ ልዕሊ ብዙሓት ሰፊሕን ዓሚቕን ጭቆና ዘካየዱላ እያ።

ናይ'ዛ ሃገር ዚኣ መደብ ዕርቅን ምሕረትን ኣዝዩ ኣገዳስን ኣብነታውን ዚገብሮ ረጅሒ ኣለዎ። እቲ ዝተዓወተ ዝበዝሐ ወገን፣ ኣብ ልዕሊ'ቶም ገፊዎም ዝተባህሉ ውሑዳት ዝኾነ ይኹን ናይ በቐል ስጉሚ ከይወሰደ፣ ዲሞክራሲያዊ ፖለቲካዊ ሥርዓት ንምትካል ሓሊኑ፣ ሃገራዊ መደብ ሓቅን ዕርቅን ምሕረትን ብምእዋጁ እዩ። በዚ ዘደንቐ መደብን ኣገባብን እምበኣር ሕዝቢ ደቡብ ኣፍሪቃ፣ ዝኾነ ይኹን ኣብ ውሽጡ ዝጸንሐ ቅርሕንትን ብስጭትን ንኹሉ ንድሕሪት ሓዲጉ፣ ሓዲሽ ጉዕዞ ንምጅማር ተበጊሱ። እዚ መደብ'ዚ እማሜ ጥራሕ ኮይኑ ኣይተረፈን፣ ብዘደንቐ ኣገባብ ተፈጸሙ፣ ውጽኢቱ ካብ ትጽቢት ንላዕሊ ኮይኑ፣ ወሃ! ዘበለ ሕዝባዊ ሥርዓትን ስኒትን ኣብ'ታ ሃገር ኣንጺፉ፣ እነሆ ናብ ታሪኽ ሓሊፉ። ንሕና'ኳ ንዝክሮ ኣሎና። ኣቐዲምና ከም ዝረኣናዮ ግን፣ ዕርቀ-ሰላም ናይ ደቡብ ኣፍሪቃ ምህዞ ወይ ናይ ብሕቲ ጉዳይ ጥራሕ ኣይኮነን። ነቲ ናይ ኩሉ ዝኾነ፣ ግና ኩሉ ዘይጥቀሙሉ ኣገባብን

መደብን፣ ደቡብ አፍሪቃ ብዓቕማ ኣብ ሓቕን ርትዕን ፍትሕን ተመርኩሳ ስለ ዝሰዓበቶ ኣዓዊትዋ፣ እነሆ ከኣ ኣስምዮዋ።

ሕንጻት ሃገርን፣ መደብ ዕርቅን ምሕረትን፣

15. ንኹሎም ደቅዛ ሃገር፣ ንመራሕትን ንተመራሕትን፣ ንደገፍትን ንክፍትን መንግሥቲ፣ ብሓባር እነቕርብ ናይ ሕንጻት-ሃገር ምሕጽንታ እንተ'ልዩ፣ ነዛ ኡነተይና መንገዲ ሓቕን ዕርቅን ምሕረትን ንኪኸተሉ እነቕርብ ጥብቂ መተሓሳስቢ እዩ። ናይ ኣፍ ጥራሕ ወይ ናይ ቃል-ዓለም ዕርቅን ምሕረትን ዘይኮነስ፣ ንኹሎም ወገናት ዚሓቀፍን ዚጥርንፍን፣ ዝኾነ ይኹን ደላይ ሰላምን ሠናይን፣ ደላይ ፍትሕን ዘይውገደሉ ኪኸውን ንጽብ። ሥምርትን ዴምክራሲያዊትን፣ ናይ ኩሎም ኤርትራውያን ናይ ሓባር ቤትን ዝኾነት ሃገር፣ ሃገራዊ ሓድነትን ሥምረትን ክንሓንጽ እንተደኣ ደለና፣ ንሓባራዊ ረብሓን ጥቕምን ሕዝብና ኪሰራሕ እንተደኣ ተመኒና፣ ሓደ ኣብ ልዕል'ቲ ካልእ ናይ ቃላት እምኒ ካብ ምድርባይ ኪቕጥብ፣ ብሠናይ መንፈስ ተወዳዳሪ ደኣ'ምበር፣ ጸላኢ ተጻባኢ ዘይብሉ ሥርዓት ክንርኢ ዘኽእለና፣ እዚ መደብ ዕርቂ ጥራሕ እዩ።

እዚ ከምዚ ዝበለ መደብ ዕርቅን ምሕረትን፣ “ከም ፍርሓት ኪረኣውን የብሉን፣ ዝገደደ ከኣ ድኻምነት ዚገልጽ ዘይኮነስ፣ ብተጻዕኑ ደኣ ትብዓትን መንፈዓትን፣ ድፍረትን ቈራጽነትን ሓድሓደ ጊዜ'ውን ጅግንነት ዚገልጽን ዜረጋግጽን እዩ። ኣብ ልዕሊ ካልኣት ዘይኮነስ፣ ኣብ ርእሰኻ እትጭብጦም ዓወት'ዩ፣ ክብርኻ ዜጉድል ዘይኮነስ ዜደልድል፣ እቲ ዝበለጸ ናይ ሰላምን ርግኣትን ናይ ሕውየትን ጥበብ ወይስ ኣገባብ እዩ”²³። ኣብ ተግባራቱን ኩሉ ስራሓቱን መደብ ቅንዕና ዝተኸተለ፣ ኣብ መትከላቱን መንነቱን ዚተኣማመን ወገን፣ ንመደብ ዕርቅን ሰላምን ኣይፈርሓንዮ። ወይ ከኣ ሰብ ናብ ዕርቅን ሰላምን ዚኣቱ ምስ ፈርሐ፣ ወይ ምስ ሓመቕ ኣይኮነን። ናይ ብርታዕን ርእሰ-ምትእምማንን ምልክት እዩ። ምስ ግዳማዊ ኃይሊ ክንዕረቕን ሰላም ክንጭብጥን ዘይፈራሕና፣ ምስ ርእሰና ምስ ናትና ከፍረሓና የብሉን። ኣጸቢቐ ዘሓይለና ከኣ እዚ ምጂኑ ዘይምርሳዕ። ካብ ኣብ ዓውዲ ውግእ ኣብ መድረኽ ሰላም ዚረኣን ዙጭብጥን ጅግንነት ይደምቕ።

16. ኣብ ሕንጻት ሃገር፣ ካብ ዝሓለፈ ጉድለትን ዘይምትእምማንን፣ ካብ'ቲ ኩሉ ዘጋጠመ ጸገማትን ነጺሕካ ወይስ ናጻ ኮይንካ ብምርካብ፣ ኣብ ንጹሕን ብቕዕን መሠረት ምሕናጽ ማለት እዩ። እዚ ናይ ተኣማንነትን ትብዓትን ምልክት እዩ። ነቲ ዝሓለፈን ዘሎን

²³ ርእሰ ሊቃነጳሳት ቅዱስ ዮሐንስ-ጳውሎስ 2^ይ 22.03.1998 ኣብ ኦገስት ናይጄርያ ዝበልዎ።

ሐቂ፣ ነቲ ጉድለትካን ጌጋኻን ተቐብሊልካ ምኽክል፣ ሓያል ዝኾነ ናይ ዕርቅን ሰላምን መሠረት ምንባር ማለትዮ፣ ከመይሲ ኣብ ሓቅን ዕርቅን ዘይተመሥረተ ሥምረቱን ሓድነቱን ዝደኸመ ሃገር፣ መሠረቱ ሃሚሙ፣ በዝን በትን ብዚመጽእ ንፋስ ተለኪሙ ተለኻኺሙ፣ ኣብ ሓጺር ዕድመኡ ኪዓኑ ከም ዝተራእየ፣ ናይተን ኣብ ምብራቕ ኤውሮጳ ዝነበራ ከም ዩንዳላሊያ ዝበላ ሃገራት ተመክሮ ግሁድ ኣብነት እዩ።

ምእንት'ዚ እቲ ብ1991 ዝተጀመረ ሕንጻት-ሃገር [nation-building] እንተደኣ በሐቂ ዕውት ኪኸውን ኮይኑ፣ መሠረታዊ ዝኾነ ነገራት ኪህሉ ኣለዎ፣ እዚ ኸኣ ብዘይ ሌላን ጉሌላን ኮሎ ወድ-ሃገር ዘሳትፍ ኪኸውን፣ ኣብ መንገእም ዕርቅን ምሕረትን ኪነግሥ፣ ንዝሓለፈ ቐሳሴታት ኹሉ ዚፍውሰን፣ ዜሕውን ኪኸውን ግዲ እዩ። ኣብ ዝሓለፈ ታሪኽና ከም ዝተራእየ፣ ንሓውኻ ናይ ምንጻግን፣ ናይ ምንፍፋግን፣ ናይ ምብሓትን ታሪኽ፣ ካልእ ምሳል ወይ ርእይቶ ንዘለዎ ሓውኻ ምውጋድ...ወ.ዘ.ተ.፣ ከምዚ ዝበለ ናይ ዝሓለፈ ታሪኽና ዝንባሌ ብታሪኽ ኪሕደስ ኣድላዩ እዩ። “ከርሲ እኖ ጉራጉራ ብምጃኑ” ቡባዓይነቶም ውሉድን ኣጎዋትን ዘፍርን ዚጸውርን ካብ ኮነ፣ እዛ ኤርትራ ሃገርናኸ ደኣ ነቶም ዝተፈላለዩ ደቃ ክትሓቀፍ ዘይምኽእላ ስለምንታይ እዩ? ሃገር ከእ ዝተፈላለዩ ሓሳባትን ክእለትን ብዘለዎም ደቃ እዩ፣ እትጽብቕ እትደምቕ፣ ስለ'ዚ ንኹሉ እተኣንግድ “ኣደ” ዝኾነት ሃገር ክትህልወና፣ ተዓሪቕና ተሓቓቓፍና ኣብ ጽላላ ክንምዕቆብ ናይ ኹሉ ኤርትራዊ ባህሪ እዩ፣ ኮነታቱ ዚጠልቦ እዋናዊ ሕቶን ግዴታን ምጃኑ ኣስተውዒልና፣ ብዝቐልጠፈ ነዚ ክንዕጠቐሉ ኣለና።

17. ንሕና ካቶሊካውያን ጳጳሳት ኤርትራ እምበኣር፣ ነቲ መሠረታዊ ትምህርቲ ወንጌልን ካብኡ ዝፈልፈል ትምህርቲ ቤተክርስቲያንን ተመርኩስና፣ ንሠናይ ድልየት ንዝተበገሠ ዝኾነ ይኹን ጳጳሳት ሰላም፣ ብታሕጓስ ንቐበሎ፣ እቲ ኹሉ ዚግበር ሰላማዊ ሕንጻት-ሃገር ንገለ ወገናት ዜገልል፣ ንኹሉ ዘየጠቓልል እንተደኣ ኮይኑ ዘይንድግፎ እዩ።

ብዝኾነ ይኹን ምኽንያት ምስ ንብዓቶምን ትጽቢቶምን ንዘለዉ ደቅዛ ሃገር ስደተይናታት ክንርስዎም፣ ከም ዘይረኣናዮም ክንከውን ኣይንኸእልን፣ ንብዓቶምን ሥቓያቶምን ናትናውን ንብዓትን ሥቓያትን እዩ። ወትሩ ጊዜ ድማ እቲ ብድሕሪ ኩናት ዚመጽእ መስርሕ ሕንጻት-ሃገር ንኹሎም ወገናት ዚሕውሰን፣ ብዙሃነት ዜውሕሰን ኪኸውን ኣለዎ፣ ከመይ ኣምሳኽ ብምሥጢራዊ ሓልዮቱ ናይ ሓባር ቤትና ክትከውንዮ ነዛ ሃገር ሂቡና። ምእንት'ዚ ብዘይ ሓድሕዳዊ ምርድዳእን ምትሕብባርን ክንነብር ወይ ሃገር ከነመሓድር፣ ነዛ ሃገር ክንሓንጻ ወይ ብሓዲስ መልክዕ ኸንቀርጻ ዘይከኣል እዩ። ንሕና ከም መጠን ዜጋታት ከኣ፣ ዓንደ-ገመል ኮይንና ነዛ ናይ ሓባር ቤትና ክንሓንጻን፣ ናሕሳ ክንጸውርን፣ ኣብኣ

ከንጉብርን ከንኩብርን፣ ኣብ ትሕቲኡ ከነጽልልን ኣምላኽ ጸዊዑና ከሎ፣ ነዚ ጸውዒት'ዚ ሸለል ከም ንብል ዚገብረና ዝኾነ ይኹን ምኽንያት፣ ካብ ርእሰና ዲዩ ወይስ ካብ ካልእ ኪህሉ ኣይግባእን። ነዚ ኣምላኽ ዝሃበና ጽብቕትን ምርቕትን ሃገር፣ ነኣይ ጥራሕ! ብዚብል ኣንነትን፣ በቲ ቀጺሉ ዚዓርግ ብልሸውነትን፣ ብሓባር ክነወግዶ ብዚግበኣና ካልእ ፈተናታትን ከይተዓኑ ዘየፍርሕ ኣይኮነን።

ከብረትን ሃብትን፣ ምቹእ ንብረትን ሕይወትን ከንረከብ እንተ ደለና፣ ኣምላኽ ነኣና ኢሉ ኣብ ዝሃበና፣ ኣብ'ዛ ኣኅዋትና ደቕና ዝሓለፉላ ሃገር ደኣ'ምበር፣ ኣብ ካልእ ኪርከብ ኢልካ ምጽዓር፣ ናይ ታሪኽ ግርምቢጥ እዩ። ምስ ደቁ ኪራኹብን ናፍቕቱ ከውጽእን፣ ማኅበራዊ ጉዳያቱ ከሰላስልን ደቁ ከምስልን፣ ሕዝብና ናብ ጐረባብቲ ሃገራት ምውሓዙ ብርግጽ ዜኹርዕ ተግባር ኣይኮነን። ነዚ ኮነት'ዚ ንምልዋጥ ንምግልባጥምበእር፣ ሓደ መሠረታውን ታሪኻውን ዝኾነ ውሳኔ ብምግባር፣ ብወለዶታት ኪዝከርን ኪኸበርን ዚክብር ቁራጽን ታሪኻውን ለውጢ ከነካይድ ይድልዩና። ንግዜኡ ኪመርር ይኸእል ይኸውን፣ ንዳሕራዩ ግን “እንቋዕኳ ተገብረ” ዘብል ንወትሩ እናመቀረ እናተዘከረ ዚኸይድ፣ ኣብ ታሪኽ ከኣ ሚዛን ወርቂ ዚሕዝ ውሳኔን ፍጻሜን እዩ።

18. መንእሰያትና ብዓባይቶምን በቦታቶምን ዚኣክልን ዜድልን ኣብነትን ትብዓትን ተስፋን ንያትንዶ ተዋሂቡዎም? ኣብ'ቲ ኹሉ ስራሓትና ዚርእይዎ ከመይ ዝበለ ስእሊ እዩ? ንሃገር ከም ነሓሊ ይርድኡዶ? ወይስ ንረብሓና ማለት ንስምን ንኸብራ-ርእስናን ኢና እንሰርሕ? ናይ ስራሕን ተወፋይነትን፣ ናይ ጽንዓትን ኣገልግሎትን መንፈስዶ ኣስሪጽናሎም? ብዚግባእ ንኺዓብዩ፣ ብስራሕ ንኺበስሉዶ ሓጊዝናዮም? ብመንጽር'ዚ ሓዲሽ ወለዶ መንእሰይ ጋና ብዙሕ ዚበሃል ኣይምተሳእነን። ብሓጺሩ ምስ'ዚ ዕድሉ ዘይጸበቐሉ፣ ወይ ዘየጸበቐሉ ንኡስ ወለዶ'ውን እንገብር ምትሕሰሳብን ጸብጸብን ኣሎና፣ ብዓቢኡ'ውን ምስ መንእሰይና ዕርቂ ይድልዩና። ማለት ዘለዎ ሃለዎቱ ክንርደኡሉ፣ ኣብ ጸገሙ ኣሎናልካ ክንብሎ፣ ነኣይ ይጥዓመኒ ዘይኮነስ፣ ንውላደይ ነዚ ጽባሕ ዋሕስ ሃገር ዝኾነ ንኡስ ወለዶ ይጥዓም፣ ኣብ ንብሉሉ መድረኽ ክንበጽሕ፣ ወይ ናብኡ ገጽና ከነምርሕ ይድሊ። ብመንጽር'ዚ ንኡስ ወለዶ ዘምለጠና ዕድልን ዝተኸሰረን ብዙሕ እዩ፣ በዚ ናይ ዕርቕን ሰላምን ተበግሶ ኪፍወሰልና ኪከሓስልና ክንጽብ ከኣ ንቡር እዩ። ከምዚ እንተደኣ ገበርና፣ እቲ ኣብ ስደት ዚርከብ ናብ ዓዱ ዘማዕድወሉን ንምምላስ ዚሓስቡሉን፣ እቲ ዘሎ ከኣ ምኻድ ዘይምነየሉ መድረኽ ተፈጢሩ ማለት እዩ።

19. ኣብ'ዚ ሥሙር መስርሕ ንኺሳተፉ፣ ንዝኾነ ይኹን ሕማቕ ብሕማቕ ንኺይምልሹ ሓደራ ንብል። ብሓገዝ ኣምላኽን ብትብዓት ሕዝብን፣ ብለባማት ደቕሃገርን

ካብ'ቲ ናይ ራዕድን ስግኣትን፣ ካብ'ቲ ናይ ጥርጥርን ፍርሓትን ናይ ሸለልትነትን “እንታይ ገደሰኒ” ዝኣተናኡ ሃለዎትን ወጺእካ፣ ናብ ብሩህን ሙብርህን መጻኢ ገጽካ ምጥማት ከም ዘድሊ፣ ንኹሉ ኣብ ወጻእን ኣብ ውሽጥን ሃገር ንዘርከብ ሕዝብና ንኹሎም ሰብ ጽብቕ ድላይ፣ ብጥብቂ እነተሓሳስቦምን፣ እነቕርቡሎም ልመናን እዩ።²⁴ ርእሰ ሊቃነጳጳሳት ቅዱስ ዮሐንስ ጳውሎስ 2^ይውን፣ ኣብ'ታ ናይ 2005 ናይ ዘመን ጽጵስናኦም ዛግሚት መልእኽቲ ዕለተ ሰላም ተመሳሳሊ ሓሳብ የቕርቡ። ነቲ ክፉእ ብሠናይ ንምሸናፉ ዚግበር ቃልሲ ኣድማዕን ዕዉትን ኪኸውን፣ ተግባሩን ኣጽዋሩን ኩሉ “ኣጽዋር ፍቕሪ” ኮይኑ ምስ ዘርከብ እዩ።²⁵ ሠናይ ኣብ ልዕሊ ክፉእ ኪዕወት ከሎ፣ ፍቕሪ ጸብለል ኢሉ ማለት እዩ፣ ፍቕሪ ኣብ ዘንጸብለሉ ከኣ ሰላም ኪዕወት ይኸእል። “ነቲ እከይ ደኣ ብሠናይ ገቢርካ ሰዓር'ምበር፣ ቡቲ እከይ ኣይትሰዓር”²⁶።

ምእንት'ዚ ሓድሕድ እንካሰሰሉ እንዋቕሰሉ ኣገባብ፣ ጊዜኡ ከም ዝሓለፈ ከም ዘኸሰረና፣ ዝኸነ ዓይነት ረብሓ ከም ዘይሃበና ተረዲእና፣ ካብ ልክዕ ንላዕሊ ተቋሲልና ኢና'ሞ፣ ካብ ሕጂ ንደሓርስ የብቅዕ ክንበል የድሊ። ነዚ ኩነታት'ዚ ንምልዋጥ ብዚግባእ ኪሰራሕ ይግበእ። ብኸልኦት ክንልወጥ ኢልና ክንጸብ የብልናን። ልባትናን ኣንፈትናን ኩሉ ናብ ምንጻሕን ምልዋጥን ገጽና ከነብሎ ይግባእ። ኣብ ልቢ ሰባት ሓቀይና ምሕረትን ይቕረታን እንተ ዘይነገሡ፣ ዝኸነ መስርሕ ሰላም ኪህሉ ኣይኸእልን፣ ከምዚ ዝበለ መሠረት ዘለዎ ኣገባብ እንተ ዘይሃለወ፣ ዝለገመ ቕንሰልታት ተነቓኒቑ፣ ኣብ ዳሕረዎይ ንኡስ ወለዶ ዘይዕገት ስምዒት ይቕሰቅስ። ንዕንወት ዚዕድም ሰንሰለታዊ ተግባራት የበግስ። እቲ ኣንጻራዊ ናይ ጊዜኡ ሰላም ድማ፣ ናብ ካልእ መጻኢ ሁከትን ዘይፍሉጥ ኩነትን ሓጺር መሰጋገሪ፣ ወይ ከኣ ናይ ረብሓ ውሑዳት መጋበሪ ጥራሕ ኮይኑ ምእንቲ ኸይተርፍ፣ ብሠረ-መሠረቱ ምሓዙ፣ ስለ'ዚ ከኣ ምሕረት ምሃብን ምቕባልን፣ ኣብ ጉዕዞ ሰላም ቕንዲ ረቋሒ እዩ። ነዚ ዋና መጋበሪኡ ድማ “ምርኻብ” “ምልዛብ” እዩ።

20. ኣብ ርክብን ልዝብንክ እንታይ እዩ ዚድለ? ኣብ ዘተን ልዝብን እቲ ቀንዲ መሠረት ኪበሃል ዚከኣል፣ ነቲ ሓቕን ርትዕን ዘበለ ሃሰስ ምባል እዩ፣ በዚ ኸኣ ክልቲኡ ወገን ኣብ ሓደ ነጥቢ ኪመጽእ ይኸእል። ነዚ ዘተ ኣካዬድካ፣ ኣብ'ቲ ጠርፍፊ ነጥቢ ንምብጻሕ፣ ርሑውን ተቐባባልን መንፈስ ሒዝካ ምቕራብ የድሊ፣ ኣቕዲምካ ቅድመ ኩነት ምንባር'ውን ከም ዘየዋጽእ ፍሉጥ እዩ። ኣብ ከምዚ ዝበለ ዘተ ክትኣቱ ከሎኻ፣ ናይ'ቲ መቐርብትኻ ወይ

²⁴ ሓውኻ ኣበይ ኣሎ? ቍ 23 ሓ.መ.ኪ.ጳ.ኤ. ረእ

²⁵ Do not be overcome by evil but overcome evil with good: John Paul II; 01.01. 2005; World Peace Day Message, hence WPD Message.

²⁶ ሮሜ 12፡21

መላዝብትካ ፍሉይ መንነትን ኩነትን ሠናይ ድልዎትን ተቆቢልካ አቫቢርካ ምክክል የድሊ። ብሓፈሻኡ ዘተ ወይ ዲያሎግ ነቲ ሓባራዊ ንሰባት ዚጥርንፍ ሠናይ ዘበለ ምድላይ እዩ፤ እቲ ካልእ ወገን ልክዕ ከማኻ ሓላፍነት ከምዘለዎ ምርዳእ፤ ሓውኻ ብጻይካ ኮይኑ ምሳኻ ዚሓሰብን፤ ብማዕርነት ኣብ ተግባር ዚጽመድን ገቢርካ ምሕሳብ የድሊ።²⁷

ብተገዩ ንዘተ ሓድሓድ ዚዕንቅጽውን ኣሎ፤ ነፍስወከፍ ወገን ተሳታፊ ዘተ፡ ንርእሱ ናይ ኩሉ መለኮዲ ብምግባር፤ ንኻልእ ጽን ኢሉ ንኺሰምዕ ፈጺሙ ዘይምድላይ፤ ናብ ኣንነትን ጸብለልትነትን ምዝንባል ሓይገይና ከምዝኾነ፤ ዘየቀራርብን ስምዒትን ዘለዓዕልን ቋንቋ ድማ፤ ሓቅን ቅንዕናን ስለ ዘይብሉ ንመደብ ዘተን ልዝብን ጠንቁ እዩ።²⁸

ዕርቂ እንታይ ማለት እዩ?

21. ዕርቂ ኪበሃል ከሎ፤ ዝተፈላለዩ ርድኢት ከስምዕ ይክእል። ዝኾነ ይኹን ግርጭትን ዕግርግርን ኣብ ዘጋጠመሉ ኩነታት፤ ስኒትን ስምምዕን ኪነግሥ ከሎ ዕርቂ ወራዱ ይበሃል። ኣብ መንጎ ክልተ ተጻባኢቲ ወገናት ዝጸንሐ ባእስን እምባጻርን ከብቅዕ ከሎ፤ ከምኡ መደብ ዕርቂ ይፍጸም ማለት እዩ፤ ንኻልኣት ድማ ዕርቅን ሰላምን ማለት፤ ብዝሓለፈ ኩሉ ብምምሕራርን ብምሕዳግን ጀሚሩስ፤ ኣብ መድረኽ ሰላም ዚዛዘም መደብ የስምዕ።

ንክርስትያን ኮነ ንኻልኣት ኩሎም ደለይቲ ሠናይ፤ ዕርቂ ማለት እዚ ዝተባህለ ከስምዕ ዚክእል'ኳ እንተኾነ፤ ብፍላይ ክርስትያን ከም ዚርድእዎ ግን፤ መደብ ዕርቅ-ሰላም ነቲ ብስራሕ ድኅነት ኢየሱስ ክርስቶስ፤ ኣምላኽን ዓለምን ዝተዓረቐሉ ኩነት ዚርኢ እንኪኸውን፤ ኣብ'ዚ ዓለም'ዚ ዝተራእየ ዝዓበየ ስራሕ ቅድስት ሥላሴ እዩ።- ኣምላኽ ነቲ ኡንኮ ወዱ ናብ'ዚ ዓለም'ዚ ብምልኣኽ፤ ኣብ መንጎ ኣምላኽን ዓለምን ዕርቂ ወራዱ፤ ክርስቶስ ዳግማይ ክሳብ ዚመጽእ፤ ምልኣትን ፍጽምናን ዘለዎ ዕርቂ ክሳብ ዚፍጸም፤ ነዚ ዝወረደ ዕርቂ ክሳብ መፈጸምታ ዘመን ዚሕልዎን ዜጽልሎን ድማ ባዕሉ ኣምላኽ በቲ ኣብ ሰባት ዘፍሰሶ ቕዱስ መንፈሱ ኣቢሉ እዩ።

22. እዚ ዕርቂ [Reconciliation] ዚብል ቃል ብቃሉ'ኳ፤ ኣብ መጻሕፍቲ ብሉይ ኪዳን እንተ ዘይረኽብናዮ፤ ናይ ዕርቂ ዛንታታት ግን ኣሎና። ናይ ያዕቆብን ኤሳውን²⁹፤

²⁷ Dialogue for peace: a challenge for our time: John Paul II 1983 WPD Message.

²⁸ ጥቕስ

²⁹ ዘፍጥ. 33

የሴፍን አኅዋቱን³⁰ ከም አብነት ይጥቀስ። አብ ብሉይ ኪዳን ሕልፊ አተኮሮ ዚረከብ ቃል፣ እቲ ናይ “ካሕሳ” ሥርዓት [atonement] ዚገልጽ፣ አብ ዓመት ሓዲ ጊዜ ዚፍጸም ሥርዓት ኮይኑ፣ ኃጢአትቲ ሕዝቢ ዚድምሰሱ፣ ምስ አምላኹ መደብ ዕርቂ ፈጸሙ፣ አብ ቅነዕርኩ ዚአትወሉ³¹ ፍቕሩን ኪዳኑን ዜሓድሱሉ ኮነት ይገልጽን የረጋግጽን።

አብ ሓዲስ ኪዳን ድማ ተመሳሳሊ ዛንታ ዕርቂ ንረከብ። ከም አብነት ናይታ ዝጠፈአትሞ ዝተረኸበት በጊዕ ምሳሌ፣ ናይቲ ጥፋእ ወዲ ምሳሌ ምጥቃስ ይከኣል።³² ዕርቂ ዚብል ቃል አብ ሓዲስ ኪዳን እንረኸቦ ኣውራ አብ ጽሑፋት ቅዱስ ጳውሎስ እዩ። ጥንቲ ብጥቅምቲ ንዓለማዊ መደብ ዚርእ፣ “አብ ጊዜ ኮናት ንዚግበር ሰላም” የመልከት፣ ከምኡ ድማ ንፍትሕ ናብ ቤትፍርዲ ቀሪቦምስ፣ ተመሊሶም ሰላም ንዚገብሩ ሰብ-ሓዳር ዜስምዕ ቃል ነይሩ ይበሃል።

አብ ናይ ቅዱስ ጳውሎስ ጽሑፋት እንተደኣ ኮይኑ፣ ክርስቶስ አብ’ዚ ዓለምዚ ንዝፈጸም፣ ንዓለም ምስ አምላኽ ናይ ምትዕራቕ ተግባር³³፣ ንኣይሁድን ንኣሕዛብን³⁴፣ ወይ ከኣ ንዓለም ምስ አምላኽ ዘተዓርቕሉ አገባብ³⁵ የመልከት። እዚ ክርስቶስ ዝፈጸም ተግባር ዕርቂ ሎማ አብዚ ምድራዓለም ይቕጽል እንተ’ልዩ፣ በታ ስራሕ ክርስቶስ ንኸትቅጽል ሕድሪ ዝተዋህበት ቤተክርስትያን እዩ³⁶። ስለ’ዚ ንሕናውን ከም ናይ ቤተክርስትያን ልኡኻት፣ ምስ ቅ. ጳውሎስ ሓቢርና፣ “አብ ከንዲ ክርስቶስ ኮይንና ምስ አምላኽ ተዓረቕ”³⁷ ንሓድሕድኩም እውን ተዓረቕ እናበልና ነማሕጽን። አብ ኰሎቲ ዚካየድ መደብ፣ ዕርቂ ባዕሉ ብባዕሉ ኣይመጽእንዩ፣ ኪጸለየሉ፣ ኪስረሓሉ ኪድከመሉ እውን የድለ፣ አብ ከምዚ ዝበለ ናይ ጽልእን ጥርጥርን ህምት፣ ኰሎም ወገናት ብርሑው ኣእምሮን፣ ነቲ ኻልእ ወገን መቐርብትኻ፣ ብምእማንን ብምፍቃርን ኪጅምሩ ኣለዎም።

23. ብወገን ክርስትና እዚ ዕርቂ ዚብል ሓሳብ፣ በዚ ዚስዕብ ነጥቢታት ኪጠቓለል ይከኣል፡-

³⁰ ዘፍጥ. 45
³¹ ዘሌዋ. 16
³² ሉቃ. 15
³³ ሮሜ 5፡11
³⁴ ኤፌ. 2፡12-16
³⁵ ቆላሳ. 1፡19-20
³⁶ 2ቆሮ. 5፡11-21
³⁷ 2ቆሮ. 5፡21

- 1) ዕርቀ-ሰላም ቅድሚኑ ሹሉ፡ ናይ ኣምላኽ ስራሕን ህያብን እዩ፡ ነዚ ዕርቀ-ሰላም ኣባና ከም ዚሰርሕ ዚገብሮ ኣምላኽ ባዕሉ እዩ።
- 2) ብመሠረት'ዚ ክርስትያናዊ ርድኢት፡ መስርሕ ዕርቁ ዚጅምር፡ ቦቲ ገባር ክፉኡ ዘይኮነስ፡ ቦቲ ግዳይ ንምዃን ዝተገደደ እዩ።
- 3) መደብ ዕርቁ ኣብ ዚፍጸመሉ ሹሉ፡ እቲ ዓማጺ ኮነ እቲ ግዳይ ክልቲኦቶም “ሓደስቲ ፍጥረት”³⁸ ይኹን።
- 4) ብዝተፈላለዩ መንገድን ኣገባብን፡ በደል ዝፈጸመ ወገን ኸኣ፡ ጌጋኡ ኪእመን ኪጠዓስ ኣለዎ፡ ዘኬዎስ “ጐይታይ! ዝዓመጽክዎ እንተሎ'ውን፡ ኣርባዕተ ዕጽፊ ገቢረ እፈድዮ”³⁹ ከምዝበለ፡ ክትእመን፡ ኸትጠዓስ፡ ኸትክሕሰ'ውን የድሊ።
- 5) ንገበርቲ ክፉእ'ውን ግዳያትን ናብ ሓዲሽ ፍጥረት ዚልውጥ፡ እቲ ሥቓያትን ሞትን ዝተቐበለ፡ መወዳእታኡ ከኣ ዝተንሠኦ ኢየሱስ ክርስቶስ እዩ።
- 6) ክርስትና ብዛዕባ ዕርቁ ዚህቦ ርድኢት፡ ብዛዕባ ዓለምን ዕላማኡን ድማ ነቲ ዓሚቕኡ ሓቁ ዚገልጸልና ንሱ እዩ።
 - ሀ) ነቲ ኣብ ዓለም ዘሎ ሓይሊ ክፍኣት ከም ትርዳእ ይገብር፡ ዕርቁ ብቐዳምነት ኣምላኽዊ ተግባር'ኳ እንተኹነ፡ ክርስትያን ብዚገብርዎ ንጡፍ ተሳትፎ ነቲ ዕርቁ ኸቀላጥፍዎን፡ ኣብ'ቲ መደብ ኣምላኽ ከበርክቱን ከምዘለዎም የኣምኑ። ኣብ መጨረሻ ኣብ ልዕሊ ዝኹን ይኹን ክፍኣት ዚዕወትን ዘዓውትን፡ መደብ ስራሕ ኣምላኽ እዩ።
 - ለ) መስቀል ክርስቶስ፡ ኣምላኽ ንዓለም ዝሰዓረሉ፡ ነቶም ኣይሁድ ዕንቅፋት፡ ንግሪኻውያን ድማ ዕሸነት እዩ”⁴⁰። ስለ'ዚ ድማ ኣብኡ እቲ ኡነተይና ሓይሊ ሰላም ከም ዘሎ ይነግረና።

ምሕረትከ እንታይ ማለት እዩ?

24. “እቲ ብምሕረት ሃብታም ዝኹን ኣምላኽ፡ ምእንት'ታ በኣኣ ገቢሩ ዘፍቀረና ዓባይ ፍቕሩ፡...ነኣና ሕያዎን [ሕይወት ዘለዎም] ገበረና”።⁴¹ “ምሕረት” ኪበሃል ከሎ ቅድም ቀዳድም፡ ናይ ነፍስወከፍ ሰብ ውሳኔ ዚሓትት፡ ንሕማቕ ብሕማቕ ኸትፈዲ ንዚድርኽ ባህርያዊ ስምዒትካ ምምላኽ ማለት እዩ። ከምዚ ዝበለ ኣገባብ መሠረቱ እቲ ፍቕሪ ኣምላኽ

³⁸ 2ቆሮ.5: 17
³⁹ ሉቃ.19:8
⁴⁰ 1ቆሮ. 1:25
⁴¹ ኤፌ.2:4

እዩ፡ “አ አባይ! ዚገብርዎ ኣይፈልጡን እዮም። ይቐረ በለሎም”⁴²። እዚ ማለት ግን ንግባራውነቱ ከምኡውን ንሰብኣዊ ወገናቱ ዘይከኣል ዚገብር ኣይኮነን። እኳ ደኣ ኣብ ሃለዎትን ተመክርን ሰብኣዊ ሕይወት ዝተሰረተ እዩ። ሰባት ከም ዚጋገዩ ብኡብኡ ዚርድእዎ ነገርዮ። እቶም ካልኣት ወገናት ከኣ ከምቲ ናታቶም ጌጋ ከም ዚገብሩ ምርዳእ፤ ከምቲ ነኣኻ ሰባት ኪርድኡኻን ኪምሕሩኻን እትደልዮን፤ ነቶም ካልኣት ከምኡ ዝበለ ኣገባብ ክትፍጽም ዮሓትት። እቲ ወንጌላዊ ቃልውን፤ “ከምቲ ሰባት ኪገብሩልኩም እትደልይዎ ኩሉ፤ ንስካትኩምውን ከምኡ ግበሩሎም”⁴³ እዩ ዚብል። እዚ ኣገባብ’ዚ ነቲ መጻኢ ብሓባር ንምጥማት ዜኸእል እዩ።

ምሕረት ናይ ኅብረተሰብ ኣገባብን መደብን ቅድሚ ምኃኑ፤ ኣብ ልብታት ዚሰፍን ኩነት ኪኸውን ዮድሊ። ካብ ሰብኣዊ ልብታት ዚፍልፍል ኣንፈት ምስኮነ፤ ናይ ምሕረት ስነምግባርን ባህልን ኣተሓሳስባን ኣነባብራን ምስ ማዕበለ፤ ሽቡ ምሕረት ዝኣተናኡ ኣነባባር ወይ ኣከያይዳ ማለት “ፖሊቲካ” ይምዕብል፤ ኣብ ሕግታትን ፖሊሲታትን ኅብረተ-ሰብ ዚግለጽ፤ በኣኡ ኣቢሉ ከኣ፡ ፍትሒ ዚረጋገጽሉ ኣገባብን መደብን ኪመጽእ ይኸእል።

25. “ምምሓር ክንብል ከሎና፤ ገለ ነገር ንገብር ወይ ንህብ ከም ዘሎና ኮይኑ ይስመዓና ይኸውን፤ ከምኡ ግን ኣይኮነን፤ ገለ ተሰዊሩ ወይ ተኸዊሉና ዝነበረ መዳይ ኢና እንረክብ። ንሕናውን ከምቶም ክንምሕርም ዘሎና ሰባት፤ ከምቶም ጐዲኣምና ወይስ ሃሰዮምና እንብሎም ሰባት ምኃንና፤ ካብ’ኣቶም ከም ዘይንፍለ፤ ከም ኣቶም ድኹማት ምኃንና ኢና ነረጋግጽ። ስለ’ዚ ከኣ መብዝሕትኡ ጊዜ ክንምሕር እንኸእል፤ ክንምሕር ብቐዓት ከም ዘይብልና፤ [ንሕናውን ከም ዝበደልና] ኣብ ንርደኣሉ ደረጃ ምስ በጻሕና እዩ”⁴⁴። ምእንት’ዚ ኸኣ ንመሓርን ተመሓርን ማዕረ ዜምጽእ ደኣምበር፤ ልዕሎን ትሕቶን ዚገብር፤ “ነቲ ዚመሓር ከም ዚዋረድ ከምዚትሕት ዚገብር እምበር ከም ዚዕረቕ ከምዚዕረ፤ ቡቲ መባእሱቱ ተቐባልነት ከም ዚረክብ ዚገብር”⁴⁵ ኣይኮነን። “እዚ ዚመሓር ዘሎ ክፉእ እዩ፤ ኣነ ግና ቅኑስ እዩ...” ዝዓይነቱ መንፈስ ዘለዎ ኣገባብ፤ ንዕርቂ ዘይኮነ ንጠንቂ ከይኸውን ምጥንቃቕ ዮድሊ።

እቲ ናይ ክርስትና ስምዒትን ርድኢትን ምሕረት፤ ካብ’ቲ ብኸምኡ ዚወሃብ ደረት-ኣልቦ ፍቕራ-ኣምላኽ ዚበገስ እዩ። ዝኾነ ይኹን ደረት ዘይብሉ፤ ዝኾነ ይኹን ውዕሊ

⁴² ሉቃ.23:34

⁴³ ማቴ.7:12

⁴⁴ John Patton; *Is Human Forgiveness Possible?: A Pastoral Care Persp.* (Nashville 1985)

⁴⁵ John Gartner; *The Capacity to Forgive*: in “*Journal of Religion and Health* 27:4 [1988]

ዘይግበረሉ ፍቕሬ እዩ። ካብ'ቲ ፍቕሬ ኣምላኽን ምሕረቱን ዚፍልፍል ውሽጣዊ ሃለዎት ዚገልጽ እዩ። ነቲ ጸላኢና እንብሎ ሕማቕ ኪረኽቦ እንተሓሲብና፣ ተስፋ ከም ዝቐረጽና፣ ካልእ ከምዘይመረጽና፣ ኣብ ጽልእን ጸብእን ተኣሊኽና ካብኡ ከንወጽእ ድልዎትን ክእለትን ከምዚ ጎድለና፣ ስለ'ዚ ናብ ቅብጻት-ተስፋ ገጽና ምኻድና የመልክት።

እዚ ንውልቀሰባት ጥራሕ ዘይኮነስ ንኸሉ ወገን ዚርኢ እዩ፣ ስድራቤታት፣ ጉጅለታት፣ ኅብረተሰብ፣ ሃገራት፣ መንግሥታት፣ ንርእሱ እቲ ዓለምላኽ ማኅበረሰብ፣ ነቲ ኰሎ ፋሕ ዝበሎን ዝተዘናበሎን ከተዓራሪ፣ ንመጻኢ ዚሓይሽን ዜሓድስን ዚብሎ ኣገባብ ኪሕዝ እንተኾይኑ ምሕረትን ይቕረታን የድልዮ። እዚ ናይ ምምሓርን ምምሕሓርን ክእለት'ምበኣር፣ እቲ ብፍትሕን ብርትዕን ዚፍለጥ መጻኢ ኅብረተሰብ ዚሕነጻሎ ጽኑዕ መሠረት እዩ። ብኣንጻሩ ከኣ ኣብ መደብ ምሕረትን ይቕረታን ዘይምዕዋት ማለት፣ መጻኢ ዕድልካን ዕጫ ሃገርካን ኣብ ሓዲጋ ወዲቐ ማለት እዩ።

ፍትሒ፣

26. “ፍትሒ ወትሩ ምስ ሰላም ተጣሚሩ ዚኸይድ፣ ብተግባር ኪረክ ከሎውን ምስ ሰላም ተኣሳሲሩ ዚርከብ እዩ። ፍትሕን ሰላምን ናብ ረብሓ ኰሎም ወገናት ዝዓለመ ስለዝኾነ፣ ወትሩ ኣብ መደብ ሓቅነት ዝተመርኮሰ እዩ። ሓዲ እንተ ተነኺኡ፣ ክልቲኡ ይነቓነቑ፣ ፍትሒ ኪጎድል ከሎ፣ ሰላም ትብደል ኣብ ሓዲጋውን ትወድቕ ማለት እዩ”⁴⁶።

ኣብ ጉዕዞ ዕርቂ እቲ ቀዳማይ ስጉሚ፣ ወትሩ መደብ ፍትሒ እዩ። ስለ ምንታይ እዩ “ፍትሒ” ዚድለ? ነቲ ኅለና ፈጣሪና ኣምላኽ ተኸቲሉ፣ ኅብረተሰብ ብቕኑዕ ርክባትን ሃለዎትን እንኪምራሕ ፍትሒ ነጊሡ ይበሃል። ስለ'ዚ ኣብ መንጎ ፈጣርን ፍጡርን፣ ኣብ መንጎ ሰባትን ሰባትን፣ ኣብ መንጎ ሰባትን ፍጥረትን እውን፣ ኣብ ቅኑዕን ብቐዕን ርክባት ኪብጸሕ ከሎ፣ ሽዑ ፍትሒ ኣሎ ንብል። ፍትሒ ዘይብሉ ኅብረተሰብ ሰላም ኣለዎ፣ ዕርቂ ወረድዎ ኢልካ ምዝራብ ፍጹም ዘይሕሰብ እዩ። “ፍትሒ ብኸልቲኡ መዳይ ኪረክ ዚከኣል እዩ። ቦቲ ሓዲ መዳይ ሞራላዊ መንፈሳዊ ኃይሊ እዩ፣ ቦቲ ኻልእ ወገን ድማ ናይ ሕጊ ጉዳይውን እዩ።...ናብ ሰላም ዚመርሕ'ምበር ናብ ባቕል ዜብጸሕ ኣይኮነን፣ ብሡረ መሠረቱ ኪረክ ከሎውን ኣብ ፍቕሬ ዝተሓንጸ ስለዝኾነ፣ ሓቀይና መግለጺኡ ኣብ ምሕረት እዩ። ስለ'ዚ ፍትሒ ካብ'ቲ ምሕረት ዝዓዘዘ ፍቕሬ [merciful love] እንተደኣ ተነጺሉ፣ ደረቕን ዝሓልን ይኸውን”⁴⁷።

⁴⁶ From the Justice of each comes peace for all; 01.01.1998 John Paul II: WPD Message.

⁴⁷ ጥቕስ

ሐቂ እንታይ ማለት እዩ?

27. ኣብ ኅብረተሰብ ዕርቀ-ምሕረት ወራዱ ፍትሕን ሰላምን ዚነግሥ፣ ኅብረተሰብ ዳግማይ ዚሕነጽ፣ ኣብ ሐቂ ዝተሠረተ ጉዕዞ ምስ ዚሕዝ ጥራሕዩ። ብመደብ ዕርቀ-ሰላም ኪበጸሕ ዚድለ መድረኽ፣ መሠረቱ ሐቂ ኪኸውን ኣለዎ። ዚበዝሕ ዓመጽን ፍልልይን፣ ሌላን ጉሌላን፣ ጽልእን ባእስን መሠረቱ ሓሶትን ሓሳዊ ሓበሬታን እዩ።

ብዛዕባ ኅብረተሰብ፣ ብዛዕባ ረብሓኡን መጻኢኡን ዚወሃብ ሓበሬታን ኩሉ ኣብ ሓሶት ዝተመርኩሰ ምስኮነ፣ ዝደለኻዩ ወይ ዝሓሰብካዩ ንምፍጻም፣ ካብ ዝበዝሑ ሓባቢ እካ ሓባቢልካን ዚግበር እንተኾይኑ፣ ንግዜኡ ገለ ዘጨብጥ ይመስል ይኸውን፣ ግና ዘየዓውት እዩ፣ ዝኾነ ይኹን ነገር ካብ ኩሉ ሰብ፣ ንኹሉ ጊዜ ክትሓብእ ዘይከኣል እዩ። “ሓሶት እንተ ተደጋገመ ሐቂ ይመስል”፣ ወይ ከኣ “[ሓሳዊ] ፕሮፓጋንዳ እውን ፍርቂ ሓይሊ እዩ” ዚብል “ብልጋት ማኪያሼሊ”⁴⁸ ዝተኸተለ ኣገባብ፣ እቲ ቀንዲ ጠንቂ ሰላምን፣ ፀረ ሰብኣዊ መሰልን እዩ። ነዚ ብልጋት ዚ ዚኸተል ሰብ፣ ዝኾነ ይኹን ነገር ንምፍጻም ዚጥቀመሉ መጋበሪ፣ ቅኑዕን ዘይቅኑዕን ምዃኑ ኣየገድሰን ብዚብል ሓሳብ ይምራሕ። ንቅኑዕ ዕላማ ሰላምውን ብመንገዲ ሰላም ደኣምበር፣ ዘይቅኑዕ ኣገባብ ምኽታል ኣይግባእን። ብዛዕባቲ ዚምራሕ ሕዝብን መሰላቱን ጥራሕ ዘይኮነ፣ ብዛዕባ መሪሕነትን ኣብ ሥልጣን ዘሎ ወገንውን እንተኾነ፣ ኩሉቲ ሐቂ ኪስወር፣ ምትእምማን ኪርሕቕ ከሎ፣ እቲ ኅብረተ-ሰብ ኣብ ሃማሚ መሠረት ከም ዝተሓንጸ የርኢ።

ገባር ክፉእን፣ እቲ ኣብ ክፍኣቱ ኪነበር ዚደልን ብዝገደፍካ ከኣ፣ ሐቂ ንማንም ኣይተፍርሕን እዩ፣ ምኽንያቱ ሐቂ ክንብል ከሎና ናይ ዝተፈላለዩ ሰባት ሓሳባትን ርድኢትን ናብ ሓዲ እትጥርንፍ፣ ኣቐዲሙ ተጻራሪ ንዝነበሩ ወገናት ነቲ ዜሕብሮም መዳይ እተርእዮምን፣ ነቲ ናይ ትማሊ ዘይትምእምማን እትቐንስ ወይ ፈጺማ እተልግስ፣ ፍትሕን ኅውነትን ስኒትን ንዝመልኦ ናይ ሰባት ሰላማዊ ሕይወት መንጻፍ እትዝርግሕ እዩ። ምእንት ዚ “ሐቂ ናይ ሰላም ሓይሊ ስለዝኾነት፣ በቲ ግቡእ ናይ ሰላም መጋበሪ ተጠቂምና ንሰላም ከነደልድላ የድሊ”⁴⁹።

28. ንሐቂ ብምልኡ ክንውንና ኢልካ ምዝራብ ድፍረት ይቐጽር ይኸውን፣ ከምዚ ዝበለ ክእለት ዝተዓደለ ሰብ የልቦን፣ ግና ናብ ሐቂ ገጹ ዝግለመ ምብግጋስን

⁴⁸ ኒኮሎ ማኪያሼሊ፣ ኣብ ፖሊቲካ ሓቕን ሓሶትን ሕማቕን ጸቡቕን ዚበሃል ነገር የልቦን፣ ዜዓውተካ ጥራሕ ይኹን... ዚብል መሥመር ዝተኸተለ ናይ ማእከላይ ዘመን መምህር ፖሊቲካ እዩ።

⁴⁹ Truth the power of Peace: John Paul II 01.01. 1980 WDP Message.

ምንቅስቃሴን፣ ብኻልእ መዳይ ከአ ስኽፍታ ብዘይብሉ ኣገባብ ኣብ ሓሶት ምድቃሰን፣ በበይኑ ጥራሕ ዘይኮነስ፣ ክንድ ሰማይን ምድርን ዚረሓቅ እዩ።

በዚ ምኽንያት ዚ ዝኾነ ይኹን ዚግበር ናይ ፍትሕን ዕርቅን መደባት ኣብ መወዳእታኡስ፣ ናብ መደብ ሓቅን ዕርቅን ኪልወጥ ግዲ እዩ። መደብ ሓቂ ምኽታል ማለት እዚ ዚስዕብ መልክዕ ወይ መሥርዕ ኣለዎ።

ሀ) ኣብ ዝሓለፈ ዝተገብረ ኹሉ፣ ብፍላይ ከአ ኣብ ልዕሊ ሰባት ዝወረደ ሞትን ሕልፈትን፣ ጭቁናን ውርደትን ብዚርኢ፣ እቲ ዝተባህለን ዝተገብረን ኹሉ፣ ሓቂ ከም ዚፍለጥ ምግባር የድሊ፣ ብዙሕ ጊዜ ነቶም ግዳያት ዝኾኑ ወገናት እቲ ሕልፊ ዚግድሶም ሓቂ ምፍላጥ እዩ፣ ከመይ ፍትሒ ፈጺምካ ወይ ጨቢጥካ እውን ነቲ ዝሓለፈ ዝተቐሰፈ ሕይወት ኣይትመልሶን ኢኻ።

ለ) ንሓቂ ቀኅሊሕ ዘብለና ድማ፣ እቲ እንምነዮ ሓዲሽ ኅብረተሰብ ኣብ ሓቅን ርትዕን ምእንቲ ኪሕነጽ እዩ። እቲ ዝሓለፈ ዘቐኑሰለና ንኺይድገም እዩ። ስለዚ ኣብ ሓቂ ዝተተኸለ ሓዲሽ ኅብረተሰብ የሃልወና። ኣብ ሓሶትን ኣብ ሽፍንፍን ኣገባባትን ዚምርኩስ ወትኅ ገለ ኪሕባእ ዚድለ ምስ ዚህሉዮ፣ ነዚ ምበኣር ብግልጽነትን፣ ብናይ ነገራት ሓቀይና ፍልጠትን ምትካኡ ማለት እዩ።

ሐ) ሓቂ ብመደብ ፍቕርን ትሕትናን ደኣ እያ እትብጻሕ ምበር ብመን ከማይ ብጃህራን ፈኸራን ኣይኮነትን። እንተ ዘይኮይኑ ተመሊሱ ናብ ካልእ ጌጋ ናብ ዚመርሕ ትዕቢት ምውዳቕ ዘይተርፍ እዩ። ብመንፈስ ትዕቢትን ጃህራን ዝተታሕዘት ሓቂ ግና፣ ተተሃልልኻንን ተታርኻንን ደኣ ምበር ናብ ሰላምን ዕርቅን ኣይትመርሕን፣ መደብ ቅንዕና ብምኽታል፣ ሓቂ ከአ ብምዝውታር፣ ኣብ ቅድሚ ኣምላኸውን ብትሕትና ብምምልላስ እዩ መደብ ሓቂ ዚዕወት⁵⁰።

29. “ንሓቂ ክትፈልጥ ኢኹም፣ ሓቂ ሓራ ከተውጸኡኩም እያ”⁵¹፣ “ሰላም ብሓቂ ኣቢልካ ትብጻሕ፣ ኣብ ፍትሒ ከአ ትሕነጽ ወይ ትሥረት፣ ብፍቕሪ ትምዕብል፣ ብዓቢኡ ከአ ብናጽነት ትድልድል ...”⁵²፣ ካብ’ቲ ቀንዲ መደባትን ኣገባባትን ናይ ዕርቅ-ሰላም ሓዲ፣ ሓቂ ምግባርን ንሓቂ ምኽታልን እዩ። ሕዝቢ ኤርትራ ድማ እዚ ሓቂ ዓይነት ናይ ምርካብ መሰልን ግዴታን ኣለዎ። ብፍላይ ብጉዳይ ሃገሩ፣ ናይ ዝሓለፈ ታሪኻዊ ፍጻሜታትን፣ ንዚመጽእ

⁵⁰ ሚክ.6:8 ረአ

⁵¹ ዮሐ. 8:32

⁵² “ሰላም ኣብ ምድሪ” *Pacem in Terris*; *Encyclical of John XXIII* [11 Apr. 1963]

ዚእመም ፖሊሲታትን፣ ብህልው ኮነታቱን ንጹርን ጽጹይን አፍልጦ ንኺሕዝ፣ አብ ሓቂ ዝተመርከቡ ግቡእ ሓበሬታ ብግዜኡን ብኣጋኡን ኪወሃቦ መሰሉ እዩ። “አብዛ ሓቅዚአ ዝተመርከቡ ተባብሮ ምግባር የድሊ፣ ከምዚ ዝበለት ሓቂ ሓራ እተውጽእምበር፣ ናይ ፕሮፓጋንዳ ነገር ኣይኮነትን፣ ናይ ፕሮፓጋንዳ እንተኾይና ግን ተቐባልነት ንዘይብሉ ሓሳባትን መደባትን ንምጉልባብ እተገልግል እያ”⁵³።

ሰላም፣

30. ሰላም ማለት ዚረአ ግርጭትን ናዕብታትን ብዘይ ምህላወ ዚምዘን ኮነት ኣይኮነን፣ እዚ ግርጭታትን ናዕብታትን ከይሃድአ ወይ ከይተገትአ፣ ሰላም ኪመጽእ ከም ዘይኽእል ፍሉጥኳ እንተኾነ፣ ሰላም ማለት ግን ውሽጣውን ግዳግውን ስኒትን ርግኣትን ዘሰነዮ፣ ናይ ፍትሕን ምልኣት ሕይወትን ውጽኢት እዩ።

ሕጂ ከንብሎ ዘሎና ግን፣ ሰላም ህያብ ኣምላኽ ምዃኑ ዚገልጽ ሓቂ እዩ። ሰላም ካብ’ቲ ንሕና ከንደልዮን ከንበጽሖን እንኽእል ንላዕሊ እዩ፣ ከምቲ ብዛዕባ ዕርቅን ምሕረትን ዝበልፍዮ፣ ሰላም ዚመጽእ ብኸርስቶስ እዩ፣ ከመይ ክርስቶስ “ብቲ ኣብ መስቀል ዝፈሰሰ ደሙ፣ ሰላም ኣምጸእ”⁵⁴፣ ”ገብረ ሰላም በመስቀሉ፡ትንሣኤሁ ኣግሀደ”⁵⁵ ብሓጺሩ ልክዕ ከምቲ መደብ ዕርቂ (Reconciliation)፣ ሰላምውን ዝተሓላለኸ ሃለዋት ሰጊርካ ዚጭብጥ እዩ። ንዘሎ ግርጭትን ተጸብኦታትን ንግዜኡ ተቐጻጺርካ ምኽኣል ዘይኮነስ (ዓለም ከምዚርደኦ)፣ ካብ ኣምላኽ ዚመጽእ፣ እሞ ወገንቶም ግዳይት ኮይኑ፣ ካብ ዝወደቐሉ ዜተንሥኦም እዩ። ንርእስኻ ምትዕብባይ ዘይኮነስ፣ ትሕት ኢልካ ምስ ርእስኻን ኮነትካን ምጥምማትን፣ ክትቅበሎን ክትእመነሉን ስንድው ምዃንን እዩ።

ብመንጽር’ቶም ንዕርቅ-ሰላም ዚሰርሑ ወገናት እንኪረኡ፣ ሰላም ቡብደረጃኡን ቡብስጉምን ዚብጸሕ ኪኸውን ይኽእል። ብዘይ ሓቂ ንኹሉ ሸፋፊንካ ግን ሰላም ዚብልዎ ነገር ኣይሕሰብን፣ ፍትሒ ኸይነገሠ ሰላም ወራዱ ማለት ዘበት እዩ። ምእንት’ዚ መስርሕ ሰላም ርኡይን ጭቡጥን መደባትን ኣገባባትን ዚሓትት እንኪኸውን፣ ምስኡ ማዕረ ማዕረ ከኣ ሰላም ህያብ ኣምላኽ ምዃኑ፣ ንሕናውን ኣብኡ ክንሳተፍን እጃምና ከነበርክትን ዝተጸዋዕና ምዃንና ምፍላጥ የድሊ።

⁵³ *Pacem in Terris: A Permanent Commitment; 01.01.1983 WPD Message*

⁵⁴ ቆላሳ. 1:20

⁵⁵ ማላሌት ዘቀዳም ሥዑር

31. እቲ ቅኑዕ መንገዲ ሰላም፣ ይቕረ ምብህሃልን እዩ። ምሕረት ምሃብን ምቕባልን፣ ምምሕራር ኣብ መንጎ ሰባትን ኅብረተሰባትን ሓዲሽ ርክብን ምንብባርን ዜፍሪ እዩ። ንሕማቕ ብሕማቕ ዘይኮነስ፣ ብጽቡቕ ከተሸንፎ ከሎኻ፣ ክፉእ ንዝገበረካ ክትምሕሮን ከተፍቅሮን ከሎኻ፣ ንክፍሕት ኣጽዋሩ ከምዘራግፍን ተመሊሱ ምሳኻ ከም ዚተሓቕቑፍን ገቢርካ ማለት እዩ፣ በዚ ከኣ ወዮ ዓውዲ-ውግእ ኪኸውን ዝነበሮ፣ ዓውዲ-ዘተ ዓውዲ ምትሕግጋዝ ምትሕብባር ይኸውን።

ስለዚ ኣብ'ዚ እዋንና ንሕና ኤርትራውያን ኣብ ውሽጥን ወጻእን፣ ነሓድሕድናን ምስ ርእሰናን ምስ ጓናን፣ ናይ ሰላም ሕልምን ባህግን ናይ ሰላምን ጻዕርን ከነበጋግስ የድሊ። ከቢድ መሲሱ ይረኣ ይኸውን፣ እንተኾነ ተስፋ ዝመልኦን ከምብሓዲሽ ከም ትብገስ ዚገብርን እዩ። “ሰላም ኪብጻሕ ኪጭብጥ ዚከኣል ነገር እዩ፣ ብርግጽ ቀጺልና ክንጽዕረሉ ዘሎና ሠናይ ነገር፣ እናተሓደስ ብዚኸይድ ጻዕርና ዚብጻሕ እዩ። ነፍስወከፍ ወለዶ ብግዜኡ ንዕለታዊ ሕይወቱ ፍታሕ ዚኸውን ሃንቀውታ ሰላም ምስ ሓደሮ ዚጭብጥ እዩ”።⁵⁶

ብተግባር ኪረኣ ከሎ፣ ”ሰላምን ምዕብልናን ኪጭብጥ ዚከኣል፣ እቲ ኣብ ልቢ ኩሎም ሰባት ዝተጻሕፈ ሓባራዊ ሕገ ሞራል ምስ ዚሕሎን ምስ ዚኸብርን እዩ”⁵⁷። ሰላም ኣብ መንጎ መግሥታት ብዚግበር ውዕላት ጥራሕ ዚጸንዕውን ኣይኮነን፣ ብስም ሰላም ናይ ውልቂ ረብሓን ጥቕምን መኸሰብን ሃስስ ዚበሃለሉ እንተደኣ ኾይኑ፣ ሰላም ክንዲ ዘስፍን፣ ብመሠረቱ ክብሪ ወድሰብ ስለዚግህስ፣ ጠንቂ ሰላም ይኸውን።

መሰልን ናጽነትን

32. ብ1961 ዓ.ም.ፈ. ዝነበረ ዓለም፣ ኣብ ዝሓል ኩናትን ኣብ ዕፁው ኩነትን ኣትዩ ብምፍልላይ፣ መጻኢኡ እንታይ ከም ዚኸውን ኣብ ዚሰግኣሉን፣ ናይ ተስፋ ዋግዋን ኣብ ዘይረኣዩሉን ወቕቲ፣ ርእስ ሊቃነጳጳሳት ዮሐንስ መበል 23፣ ቦታ “ሰላም ኣብ ምድሪ” እትብል መልእኽቶም፣ ነቲ ሓድነት ዝሰኣነ ዓለም፣ ክርስቶስ ኣብ ቤተልሔም ብዝተወልደሉ ጊዜ ብዝተዘመረ ቻላትዮም ሰላም ዘበሠርዎ⁵⁸። ብናቶም ሓሳብ፣ ቀጺሉውን ናይ ቤተክርስቲያን ኮይኑ ብዝተረኸበ ትምህርቲ፣ ሰላም እትቐውም፣ ብዓሚቕኣ ኣገባብ ኣብ ሰብኣዊ መንፈስ

⁵⁶ To Serve Peace, Respect Freedom; John Paul II 01.01.1981 : WPD Message.
⁵⁷ John Paul II, Adress to the United Nations General Assembly 05.10.1995 n.3
⁵⁸ ሰላም ኣብ ምድሪ "Pacem in Terris" John XXIII [13.04.1963]

ብዝተሠረታ በተን ኣርባዕተ ኣዕኑድ ምዃኑ ኣመልከቱ፡- እዚኣተን ከኣ ሓቂ፡ ፍትሒ፡ ፍቕሪ፡ ናጽነት እያተን።

ነፍስወከፍ ውልቀሰብ ንመሰሉ ጥራሕ ዘይኮነስ፤ ብመንጽር ካልኣት ንዚህልዎ ግዴታን ኪሓሰብ እንከሎ፤ ሽዑ ሓቂ ንሰላም ተሓንጽ፡ ነፍስወከፍ ሰብ ብመንጽር ኻልኣት ዘለዎ ግቡኡ እንተፈጸሙ፤ መሰሎም እንተኣኸቢሩ፤ ሽዑ ፍትሒ ንሰላም ከተማዕብል ክንርኢ ኢና፤ ንናይ ካልኣት ሰባት ግድነትን ጸገማትን ከም ናቶም ገቢሮም ኪርእዩን፤ ዘለዎም ኩሉ ምስቶም ጸጉማት ኪካፈሉን ክለዉ፤ ሽዑ ፍቕሪ ንሕንጻት ሰላም መሠረት ኮይና ማለትዩ፤ ሰላምን ናጽነትን ንምርካብ ኣብ ዚገብርዎ ጻዕርን ጉዕዞን፤ ብቲ ቕኑዕ ሰብኣዊ ኣእምሮን ኅለፍን ዚምርሑ ሰባት፤ ናይ ተግባራቶም ሓላፍነትን ተሓታትነትን ዚለብሱ እንተ ኸይኖም፤ ሽዑ ናጽነት ኣብ ሕንጻት ሰላም ዚግባእ ኣበርኪታ ኪበሃል እዩ።

33. ዝኾነ መንግሥተ-ሃገር፤ ሃይማኖታዊ ናይ እምነት ናጽነት ከኸብር፤ ብኻልኣትውን ከም ዚኸበር ኪገብር ዘለዎ መዝነት ኣብ ቦታኡ እንከሎ፤ ብወገን ውልቀ-ሰባትን ብሃይማኖታዊ ወገናትን ብኻልእ ኣካላትን እውን ኪኸበር ዘለዎ እዩ። ብቐዳምነት ሃይማኖታዊ ኣካላትን መራሕትን፤ ነቲ መደብ እምነቶም ብጽኑዩ ደኣምበር ምስ ካልእ ከተሓሕዝዎ ኣይግባእን። ኣውራ ድማ ንናይ ካልኣት ናጽነትን ክብረትን ብዘይትንክፍ፤ ንሰላማዊ ጉርብትና ህልውናን ብዘይክእ ኣገባብ፤ ካልኣት ውልቀ-ሰባትን ወገናትንውን እንተኾኑ፤ ብውልቂ ብማኅበር ሥርዓት እምነቶም ኪገልጹ ናጽነቶም ከረጋግጹ ክለዉ፤ ምስኣቶም ዘየለዉን፤ ናታቶም ንዘይኮኑን ዘኸብር መገዲ ደኣምበር፤ “ከምቲ ሰባት ኪገብሩልኩም እትደልይዎ፤ ንስኻትኩም ከኣ ከምኡ ግብሩሎም”⁵⁹ ዚብል ወንጌላዊ ትእዛዝን ወርቃዊ ሕግን ብዚጥሕስን፤ ስምዒት ካልኣት ብዚቕስቕስን፤ መሰል ብዚግህስን ኣገባብ ኪኸውን ኣይግባእን፤ እንተዘይኮነ ንሰላምን ንዕርቅን ጠንቂ ምዃን ማለት እዩ።⁶⁰ ኣብ ኣብያተ ክርስትያናትን ሃይማኖታዊ መደባትንውን ናይ መሰል ግህሰትን፤ ናጽነት ዚድርት ኩነታትን ኪህሉ ስለዚኸእል፤ እዚውን ካብቲ ጠንቂ ሰላም ሓደ ኪኸውን ይኸእል።

መሰሉን ናጽነቱን ዝሰኣነ፤ ንግዜኡውን ዝተነፍገ ወገን ንርእሱ ሰላም የብሉን፤ ንኻልእውን ሰላም ኣይህብን። “ናይ ውልቀሰብን ናይ ሓደ ሃገርን ብስሰትን ምዕቡል ሃላዎትን ዚምዘን ብመደብ ናጽነት እዩ። ናጽነትውን ልክዕ ከም ሰላም ንሰብ ምሉእ ሰብኣውነቱ ክሳብ ዘጨብጦ፤ ብቐጻሊ ኪኸሰኩሱን ኪሕደስን ኣለዎ። ምእንትዚ ሰላምና ብቲ ተፈራራሕካን ሚዛን ሓሊኻን፤ ወይ ረብሓ ርእሽኻ ደሊኻን ዚግበር “ሰላም” ኪምዘን የብሉን። ሰላም

⁵⁹ ማቴ.7:12/ ሉቃ. 6:31

⁶⁰ Religious Freedom: Condition for Peace John Paul II 1988 WPD Message.

ንምሕላው ብዚብል ምስምስ፣ መደብ ሰላምን ናጽነትን ከንጥሕሰ'ውን ኣይግባእን። ሓቀይና ናጽነት ብምኽባር ከንብገስ ከሎና፣ እቲ ፍሬኡ ዝኾነ ሰላም ንኹሉ ዜሓጉስ ይኸውን፣ ምኽንያቱ ከኣ ኣብ ፍትሒ ዝተመርከቦ ሰላም፣ ኣብ ልዕል'ቲ መዘና ዘይርከቦ ናይ ሰባት ክብረ-ግርማ [dignity of free human being] ዝተሓንጸ እዩ።⁶¹ ሓይሊ ሃገርን ሕዝባን፣ ካብ ውሽጣዊ ስነትን ውህደትን፣ ካብ ዕርቅን ሓቅን ዚመጽእ እዩ።

ግብራዊ ስጉምቲ

34. መደብ ዕርቅን ሰላምን ምስምስ እምበኣር ርእሱ ዝኸኣለ ወፊራ የሓትት፣

- 1) ሓፈሻዊ ናይ ዕርቅን ምሕረትን ኣዋጅን መደብን ምውጻእ፣
- 2) ድሕርዚ “ሃገራዊ ጉጅለ [ኮሚቴ] ዕርቅሰላም” ቆይመ-ስ፣ ናይ ሓቅን ዕርቅን መደባት ንምንቅስቓስ ኪገብሩሎ፣ ብደረጃ ሃገር ዚካየድ ኮይኑ ዕላማኡን ኣገባብራ-ኡን ተነጺሩሉ ኪንቀሳቐስ የድሊ። ቀንዲ ስራሑ ነቲ ኣብ ውጥረትን ስግኣትን ዘሎ ኹነታት ኣልጊሱ፣ ናይ ምቅርራብን ምዘርራብን መንፈስ ከበጋግስ የድሊ።
- 3) ናይቲ ኣዋጅን ጉጅለን ዕላማኡ፣ ብሓፈሻዊ ምሕረትን ሕድገትን ኣቢልካ ናብ ምሉእ ሰላም ንምብጻሕ እዩ፣ በዚ ከኣ ንዝሓለፈ ዓጺኻ ወይ ዛዘምካ ናብ'ቲ ዚመጽእ መድረኽ ምስግጋር ይከኣል።
- 4) ኣብ መራኹብ-ብዙኃን ይኹን ኣብ መዕቢያውን ትምህርታውን መደባትና፣ እቲ ንሰላም ዘይሕግዝን ዘየተባብዕን፣ ናይ ጸርፍን ዘለፉን ኣገባብ ተወጊዱስ፣ ቋንቋ ሰላምን ዕርቅን ምሕረትን ከነዘውትር የድሊ።
- 5) ብዓቢኡ ከኣ ኣቐዲምና ከም ዝበልናዮ፣ ሰላምን ዕርቅን ህያብ ኣምላኽ ብምጃኑ፣ ድፍኦ ኢልና ነኣኡ ክንልምኖ፣ ከምቲ ሕዝቢ ነዎን ንጉሡን፣ ብልቢ ተነሲሑም ዝተማህሉሉ፣ ንሕናውን ተነሲሑና ጸሎትና ከነዕርግ ከሎና፣ ዘይንስመዓሉ ምኽንያት የልቦን።

“ሓቀይና ሰላም፣ ፍረ ፍትሒ እዩ፣... እንተኾነ ግና ሰብኣዊ ፍትሒ ጎደሎን ተነካእን ብምጃኑ፣ ናይ ድኻምነትን ኣንነትን ግዳይ ኪኸውን ዚርከቡሉ ግዜ ስለዘሎ፣ ነቲ ቀጺሉ ዚዘናበል ናይ ሰባት ርክባት፣ ብሡረ-መሠረቱ ዚፍውስን ዜሕውን ምሕረትን ይቐረታን ኪዝውተር ኣለዎ።”⁶²

⁶¹ ጥቕስ
⁶² *No Peace without Justice No Justice Without Forgiveness; John Paul II 01.01.2002 WPD Message.*

መዛዘሚ

35. ምእንት ደብ ከሎም ኤርትራውያን እነቕርቦ መጸዋዕታና፣ ተስፋአምን እምነቶምን ኣብ ኣምላኽ ንኺገብሩ እዩ፣ ብፍላይ ኣብዚ ሕጂ፣ ሃገርና ብመሪርን ተሪርን ፈተና እተሓልፈሉ ዘላ እዋን፣ ካብ ካልእ ግዜ ብዝበለጸ ናይ ኣምላኽ ረድኤት ከድልዎ እዩ። ኣብ ዝሓለፈ እዋናት “ነዛ ሃገርን ሕዝባን ዘለዎ ፍቕሩን ሓልዮቱን ዝገለጸ” ኣምላኽ፣ ሕጂውን ብጸሎትን ስእለትን ናብኡ ከነንቃዕርር ከሎና፣ ናባና ከም ዘድህብ ፍሉጥ እዩ። ናብኡ እነገርን ጸሎትን፣ ኣብኡ ዘሎና እምነትን ከቋርጽ የብሉን።

ሰላም ዜምጽእን ንሕዝቡ ፈዊሱ ዜድሕንን እግዚአብሔር እዩ። ሰባት “ሕይወት ኪህልዎም፣ ኣረኳ ደኣ ሕይወት ብምልእታ ምእንቲ ኪረኽቡ”⁶³ እዩ ድልዎት ኣምላኽ። ኣብዚ ጽንኩርን መሪርን እዋንምበኣር፣ ሕዝብና ብዝተሓደሰ መንፈስን ብሓደ ልብን፣ ንመደብ ፍትሒ ዕርቂ፣ንጽፋፍ ኣከደይዳ ንኺብገስ ነተባብዕ⁶⁴። ነዛ ሃገርን ሕዝባን ብዚርእ፣ ኣምላኽ ዘለዎ ሓሳብን መደብን ፈሊና ኣለለና ንኽንክእል፣ ነቲ ዝተገልጸልና ንኽንክተል፣ ጸሎትን ጸዕርን የድሊ። በዚ ዓይነት ዘይ እዩ ሓድነትን ስኒትን፣ ሰላምን ፍትሕን ዝሰፈና ምዕብልቲ ኤርትራ ንምጭባጥ ሕልምና ገሃድ ዚኸውን።

ኣብዚ ዝተናወጸን ዝተሃወኸን እዋን፣ መላእ ዓሌትሰብ ብፍላይ ከኣ እዚ ዞባናን ሃገርናን፣ ነታ ካብ ፍትሕን ምሕረትን እትውለድ ነባሪትን ሓቀይናን ሰላም ዚረክብ ይግበር፣ ንሕናውን እቲ “ምሕረተ ወፍትሐ ኣኅሊ ለክ፣ እዜምር ወእሌቡ ፍኖተ ንጹሐ” “ብዛዕባ ምሕረትን ፍትሕን ክዝምር፣ ምስጋና ክዝይመልካን፣ ብመንገዲ ንጹሐን ክመላለስን እዎ”⁶⁵፣ ዚብል መዝሙር እነዚመሉ ዕድል የሃበና። “ምሕረትን ሓቅን ተራኸባ፣ሓቅን ሰላምን ከኣ ተሰዓዓማ፣ሓቂ ወዲሰብ ካብ ምድሪ ኸትበቀኡል፣ ጽድቂ እግዚአብሔር

63 ዮሐ.10:10
 64 እዮ. 2:12-13
 65 መዝ.101(100):1

ከአ ካብ ሰማይ ከትጥምት እያ። እግዚአብሔር አምላኽ ድማ ሠናይ ኪህበና፣ ሃገርናውን ፍርያታ ከትህብ እያ⁶⁶።

እግዚአብሔር ንሃገርና ይባርኽን፣ የተልዋን፣

እግዚአብሔር ገጹ የብረሃልና፣ ጸጋኡ ድማ የሃበና፣

እግዚአብሔር ይጠምተና፣ ሰላሙ ድማ የሃበና።⁶⁷

1. አቡነ መንግሥተአብ ተስፋማርያም፣

ሊቀጳጳሳት ዘመንበረ ኢሥመራት ፊታዎንግሥተአብ ተስፋማርያም

2. አቡነ ቶማስ ዶሰማን፣ ጳጳስ ዘመንበረ ባረንቱ

ተኔ፣ ቶማስ ዶሰማን

3. አቡነ ኪዳነ የዕብዮ፣ ጳጳስ ዘመንበረ ከረን

ተኔ፣ ኪዳነ የዕብዮ

4. አቡነ ፍቅረማርያም ሓጎስ፣ ጳጳስ ዘመንበረ ሠንደቱ

ተኔ፣ ፍቅረማርያም ሓጎስ

ኢሥመራ፣ በዓለ ትንሣኤ ፳፻፲፩ [2019]

⁶⁶ መዝ.85፡10-1

⁶⁷ ዘኁ.፩.6፡24-26 ረአ

